

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen seurakunta- ja aikakauslehti

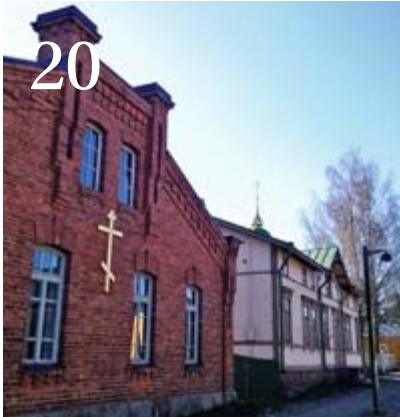
3 ♦ 8.6.2015 ♦ 8 €

KRISTILLINEN TAIDE

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen aikakauslehti

Kirkkopäivät Lappeenrannassa
28.-30.8.

Kristologia avautuu Ville Löppöselle
kuvan kautta.

4-7
Slaavilainen vai bysanttilainen

Aamun Koitto PSHV:n ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi
Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Toimituskunta KS Joensuun piispa Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimituspäällikkö Mauri Liukkonen, pastori Bogdan Grosu, pappismunkki Johannes Parviainen, pastori Tuomas Kallonen, pastori Tuomas Järvelin, toimitussihteeri Mari Vainio **Päätoimittaja** piispa Arseni, Kotalahdentie 49, 71920 Pajujärvi, puh. 0206 100 258, piispa.arseni@ort.fi **Toimitussihteeri** Mari Vainio, puh. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi
Tilaukset, peruutukset, osoitteenmuutokset ja laskutus puh. 0206 100 490, aamun.koitto@ort.fi
Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki puh. 050 584 5587, simo.palviainen@entra.fi
Taitto Aste Helsinki Oy
Painaminen Oy Scanweb Ab
Irtonumerot Akateeminen Kirjakauppa (Helsinki), Tuohusmymälät (Valamo ja Helsinki) ISSN 0355-9009 **Seuraava numero ilmestyy** 15.9. **Seuraavan numeron aineistopäivä** 10.8. **Kannen kuva:** Ville Löppönen

tässä numerossa

4-7 Slaavilainen vai bysanttilainen
- kirkkotaide, kulttuuri ja oikea usko

8-9 Kirkkorakentamisen nykytila
Opin pysyessä muuttumattomana, yhteiskunnan muutokset asettavat uusia haasteita puitteille, joiden pitäisi palvella seurakunnan elämää.

10-11 Kirkkolaulu voi olla vain vakava harrastus
Liturginen laulu on vaativaa.

12-13 Kasvokkain
Erkki Fredrikson on tehnyt ortodoksista kulttuuria tunnetuksi näyttelyiden avulla.

14 Helmenkalastaja
Islamin jalanjäljillä Espanjassa

15 Kirkkolippu
- Kristuksen voitonmerkki

16-17 Runo on rikas ja mystillinen asia
Runous voi välittää meille uskon ja epäuskon kokemusta, tuonpuoleiseen kurkottamista.

18-19 Ikonin ja maiseman välissä
Rukous on Ville Löppöselle maalauksessa välttämätön.

20-21 Uutisvaaka, Vieraskirja, Kirkkomme maailmalla, Media

24 Kirjat

25 Venäjänkielinen sivu

26-27 Ilmoituksia

28 Isien opetuksia

iankaikkisesti

Jumalan kuva

Kristillisen taiteen vastaanottamisessa todentuu elvyttävästi, uudistavasti ja muuttavasti vaikuttavaa. Suuri tai kirkastava taide yleensäkin johdattaa kokijansa itseyden lähteille.

Olemme Jumalan Kristuksessa todellistunut kuva. Olemme osallisia myös luovasti toimivassa Hengessä, pyhyiden kaltaisuudessa. Katsoessamme ikonia rukoilemme. Lähestymme Jumalaa, joka luodessaan maailman loi kuvakseen ihmisen. Inhimillisuus yhdentyy jumalalliseen Kristuksessa. Hänen kuvassaan voimme luoda havainnon ja mielen ihmisen kaltaisesta Jumalasta. Ikonin avulla saamme yhteyden Korkeimpaan.

Ikonin syntyi Sanan selitykseksi lukutaidottomille. Toiseksi sen tehtävä on herättää kokemus taivaallisesta maailmasta. Taidehistoriassa hengellinen ja maallinen luonnollisesti myös yhdistyvät. Renessanssissa Rafaelin ja Leonardo da Vincin teosten, kuten madonnaaalausten koskettavan ideaalisen kauneuden sijasta muun muassa Hans Holbein nuoremman työssä Kristus haudassa vallitsevaa on kauhistava järkytys. Dostojevskin mukaan tuota maalausta katsoessa voisi menettää uskonsa. Rafaelin Sikstiiniläismadonnaa kirjailija vastaavasti ylisti suurimpana ilmestyksenä ja ihmisen henkenä.

Ortodoksi Dostojevski koki, että kun kristillinen taide kuvaa kärsimystä, on tehtävänä tuoda esiin sovitus, Ylösnousemus. Ristin ja evankeliumin rinnalla Kirkkomme ikonit kuvaavat Jumalan rakkautta ihmiseen.

Teppo Kulmala

Juhlien kesä

esä on valon ja myös juhlien aikaa. Jokaisessa ortodoksisessa seurakunnassa ainakin yhden pyhän temppelijuhla vietetään kesäajalla. Myös luostarien keskeiset juhlat osuvat kesälle; Lintulassa Pyhän Kolminaisuuden juhla ja Valamossa sekä pyhittäjäisen Sergein ja Hermanin että Herran kirkastumisen juhlapäivä. Rungas kesäisten temppelijuhlien perinne juontuu ajalta, jolloin tšašounissa ei ollut lämmitys- eikä kulkuyhteydet olivat huonot. Kesäinen juhlapäivä, praasniekka, antaa sukupolvesta toiseen mahdollisuuden kerätä hengellisiä voimia ja hengähtää hetkeksi monista töistä sekä tavata tuttuja.

Suomen kesän juhlat eivät rajoitu vain kirkollisiin juhlapäiviin. Paljon kävijöitä kokoavat myös pitäjaseurojen juhlat sekä erilaiset musiikki- ja muut taide tapahtumat. Oman kirkkomme keskeisin juhla tänä kesänä ja koko kuluvana vuonna on Lappeenrannassa järjestettävät ortodoksiset kirkkopäivät. Tämänkertaisen kokoontumisen teemana on ”Ihmisten kirkko”. Nimi viittaa kirkossa tapahtuvaan vapaaehtoiseen lähimmäisten auttamiseen. Järjestäjät toivottavat juhliille tervetulleiksi erityisesti kaikki seurakuntien kuorolaiset, kerhojen vetäjät, luottamushenkilöt ja muilla tavoin seurakuntaa työllään auttavat. Vapaaehtoisten kirkolle antaman ajan merkitystä ei voi rahalla mitata eikä siitä kyllin usein kiittää.

Ennen loman alkua on tapana tehdä suunnitelma ajan käytöstä. Turhan tiukkaa ohjelmaa ei itselle kannata tehdä, ettei loma mene suorittamiseksi. Kannattaa kuitenkin pistää loma-ajalle yhdeksi tavoitteeksi osallistua johonkin oman tai naapuriseurakunnan kesäisistä temppelijuhlsta. Toiseksi on tarpeen jo nyt merkitä kalenteriin varaus ajalle 28.–30.8., jolloin saamme yhdessä viettää perinteisiä ortodoksia kirkkopäiviä. Lappeenrannassa saamme kohdata toisemme ja muistaa Kristuksen sanat: ”missä kaksi ja kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään” (Mt. 18:20).

Tämän lehden teemana on taide. Taide sana viittaa taitoon tehdä. Taiteesta tarvitaan luovuutta, mikä puolestaan muistuttaa Luoja, täydellisestä Taitajasta. Kirkon käyttöön tarvittava taide on monella tapaa vaativaa. Sen on edesautettava rukouselämää ja toimittava pelastukseen johdattajana. Esineellistä kirkkotaidetta saamme nähdä hiljattain uudelleen avatussa Suomen ortodoksisessa kirkkomuseossa. Sen kokoelmissa on merkittäviä kirkkotaiteen aarteita; ikoneja, sakraalisineitä ja tekstiilejä. Olkoon myös oma museomme yksi tulevasta, eikä ainoastaan kesän, vaan ympärivuotisista käyntikohteistamme.

Piispa Arseni

Slaavilainen vai bysanttilainen

- KIRKKOTAIDE, KULTTUURI JA OIKEA USKO

Ortodoksinen näkemys maailmasta ja ihmisestä on holistinen. Emme jaa asioita osiin, emmekä laske niitä yhteen, kuten länsimainen rationalisti haluaa tehdä.

Ortodoksinen maailma eroaa läntisestä: me koemme, emme mittaa, laske emmekä jaottele jumalaamme. Siksi ortodoksinen kulttuuri on kokonaisuus, jossa ei jaeta valtaa luterilaiseen tapaan kahteen regiimiin: uskontoon ja maalliseen. Emme erota uskontoa itsestämme, vaan olemme kokonaisuus, jonka identiteetin erottamaton osa on ortodoksinen usko. Siksi on tärkeää, että uskon sanoma ja muodot

ovat oikeat ja turmeltumattomat. Muotoa ei voi erottaa opista, kuten lännessä alettiin opettaa jo 800 vuotta sitten. Tiedämme tämän kokonaisuuden oikeaksi, koska olemme oppineet siihen elämässämme emmekä ole opetelleet asioita kirjoista. Emme myöskään ymmärrä tai tiedä näitä asioita vaan tunnemme ne.

Ortodoksinen kirkon oikeauskoisuus on ortodoksille paljon niissä muodoissa, joita hän kirkossa kohtaa. Länsikristityt ovat jo

vuosisatoja arvostelleet ortodokseja siitä, että näiden usko on epä-älyllistä rituaalien toimittamista. Opin yksityiskohdat saattavatkin jäädä monelle ortodoksille hämäräksi, vaikka rukousten järjestys, musiikki, liturgiset värit ja maalausten muodot ovat hänelle itsestäänselvyys. Kirkon opetus ei kuitenkaan ole epä-älyllistä, vaikka se ei täytä läntisen järjen vaatimuksia. Korostaessaan kokonaisuutta se edustaa itämaista ajatusta näkyvästä korkeammasta tiedos-

ta, jonka tavoitteluun lähdettiin silloin, kun lännessä katsottiin, että kirkon oppi ja muodot eivät kuulu yhteen.

Erilainen, oikea kirkkotaide

Kirkon taide on opetuksessa keskeistä. Sen muodot ovat osa oikeaa uskoa, mutta muotojen ulkonäkö eroaa eri puolilla ortodoksista maailmaa paljon toisistaan, koska ihmiskunta ja uskovaisten yhteisöt ovat aina olleet yhteyksissä ulkomaailmaan ja saaneet sieltä vaikutteita jokapäiväiseen elämäänsä. Palmunoksiksi on täällä pohjoisessa pakko hyväksyä pajuja! Onkin olemassa paljon erilaista mutta yhtä oikeaa ortodoksisuutta.

Kristilliseen kirkkoon sisältyi jo varhain ajatus oikeasta ja väärästä opetuksesta. Kauniina ajatuksena on palata kohti alkuseurakuntaa, vaikka sellaista tuskin on koskaan ollutkaan. Vaikka kirkkomme korostaa perinteitä, se opettaa, että Kristus vaikuttaa kirkossa joka päivä. Näin kirkkomme hyväksyy myös uudistukset eikä vain paluun vanhaan.

Jokainen ortodoksi kokee usein juuri omaan elämäänsä kasvaneen taiteen ainoaksi oikeaksi. Suhde toisenlaisen ortodoksisuuden musiikkiin ja kuvaamataiteeseen on ulkopuolinen. Kun kirkkoa on muutettu eri syistä, ovat muotoihin liittyneet uudistukset johtaneet riitoihin, hajaannukseen ja vainoihin: uudistaja on tuonut jotakin omaansa tai oppimaansa, jota ympäristö ei ole pitänytäkään oikeana.

Uudistuksilla on pyritty hyvään mutta vastustuksen on synnyttänyt juuri se seikka, että uudistukset ovat koskettaneet niitä muotoja, joita paikallisen kirkkokansan enemmistö on kokenut ainoiksi oikeiksi. Tätä ei ole poistanut se, että uudistaja on pyrkinyt perustelemaan uudistukset järkisyin, koska se on tehotonta silloin, kun kokonaisuus on osa kokonaisidentiteettiä eikä vain ulkoinen muoto.

Omat perinteet

Kun Suomen kirkkoon astuu sisään, moni ajattelee tulevaisuuden tuhatvuotiseen ajattomuuteen. Silti musiikki on pääosin vanhimillaankin parisataa vuotta vanhaa. Ikonit

Joensuun seminaarin pyhäkkö muistuttaa Thessalonikin Kupariseppien kirkkoa.

ja freskot ovat useimmin tyyliltään 1800-luvun länsimaista romantiikkaa. Palvelusten muotoja on korjailtu ja uusittu jatkuvasti. Nykyisin kirkkomme uusien ja monimuotoisten taide-esineiden ja musiikin taustalla on myös se, että Suomen ortodoksit eivät ole erityisen yhtenäinen joukko. Evakkokarjalaisten ohella on paljon luterilaisuudesta kääntyneitä, vanhoja venäläisiä sukuja ja uusia maahanmuuttajia.

Jokaisella on omia perinteitä, joita pidetään ainoina oikeina. Kun evakkokarjalaiset olivat syrjäseudun ihmisiä, oli heillä monia omaan kulttuuriinsa liittyneitä erikoisuuksia, jotka eivät sinänsä ole osa varsinaista ortodoksisuutta. Niillä, jotka elivät voimakkaan luterilaisen vaikutuksen alaisena, on uskossaan protestanttis-herännäisiä painotuksia. Monella venäläisellä taas on ortodoksisuudessaan puhtaita venäläiskansallisia korostuksia. Tämän ohella Venäjän yhteiskunnan voimakas länsimaistaminen toi varsinkin taiteessa mukaan länsieurooppalaiset muodot. Toisaalta pitkä yhteys tataareihin on tuonut myös islamilaisia piirteitä.

Luterilaiskäännynnäisten on usein vaikea ymmärtää yhteisöllisyyden merkitys-

tä ortodoksisuudessa. Halutaan korostaa yksilöllisyyttä ja yksilön asemaa. Länsikristittyjen rationalismi korostaa oppia yleiskristillisistä painotuksista. Tämä johtaa ortodoksisen mystiikan ja muotojen väheksymiseen ja järkeisuskon korostamiseen. Saarna saa entistä keskeisemmän aseman jumalanpalveluksessa samalla, kun suitsutuksen ja laulun asemaa vähennetään. Saatetaan jopa pelätä allergisia reaktioita ja ehtoolisesta leviäviä tauteja.

Opin poikkeamat

Erittäin mielenkiintoinen on kirkkoomme 1960-luvun jälkeen tullut voimakas bysanttilainen painotus. Avoimimminkin tämä näkyy kirkkojen sisustuksessa, jossa on alettu tavoitella uusbysanttilaisia muotoja. Ikonit ovat saaneet uusia sävyjä ja freskot kokonaan uusia muotoja. Huutomerkinä on Joensuun seminaarin kirkko. Se on kopio thessalonikalaiskirkosta. Rakennus on kaunis mutta täysin vieras ilmiö karjalaismaisemassa. Myös musiikkiin on tuotu bysanttilaisia säveliä, joiden taiteellista arvoa ei kukaan kiellä, mutta joiden esittäminen eroaa omaksi konserttikseen jumalanpalveluksen kokonaisuudesta.

CHAFRI PEIPONEN

Pielaveden kirkon ikonostaasin puuosat ovat Mikkelin puretusta sotilaskirkosta. Ikonostaasin pyhäinkuvat ovat Martta Platonovin maalaamia.

Jumalanpalvelusmenojakin vähitellen uusittiin kreikkalaiskäytäntöjen mukaan pieni yksityiskohta toisensa jälkeen. Hautauspalvelus alettiin toimittaa valkoisissa asuissa mustien sijaan. Kirkkokansan asemaa ryhdyttiin korostamaan papiston toimittaman palveluksen rinnalla lukemalla pitkiä rukouksia ääneen. Nämä uudistukset ovat hyvin järkeviä, mutta ristiriidassa paikallisen perinteen kanssa. Osin ne korostavat myös järkeisuskoa mystiikan sijaan.

Kreikan- ja muun kielisten rukouksien lisääminen ja kirkkoslaavin muuttaminen venäjäksi on kiintoisa ilmiö. Kieli on tärkeä vähemmistöjen näkökulmasta, mutta on erikoista, jos sitä korostetaan siksi, että se olisi jotenkin oikeauskoisuuden ilmentymä. Ortodoksisen käsityksen mukaanhan ei ole pyhiä kieliä, kuten islamin ja roomalais-katolisen näkemyksen mukaan on. Kreikan käyttö muuten kuin kreikkalaisvähemmistön palveluksissa on poikkeamaa opin kokonaisuudesta poliittiseksi julistukseksi. Kirkkoslaavin korvaaminen venäjällä saattaa olla järkevää, mutta se on joka tapauksessa askel pois mystiikasta kohti rationalismia.

Länsimainen rationalismi

Länsimainen rationalismi on tullut Suomen kirkkoon venäläismystiikan sijaan kahta kautta. Erikoisimmalla tavalla se näkyy papiston opintojen järjestämisessä. Kreikkaan juurtui länsieurooppalainen yliopistomalli, ja sitä seuraten Suomessakin lopetettiin kirkon pappis-seminaari ja perustettiin kirkosta erilleen teologinen tiedekunta. Toki papiston pitää Suomessa olla korkeasti koulutettu. Teolla kuitenkin romutettiin ortodoksisen ja islamilaisen maailman keskiajalla valitsema käsitys totuudesta ja otettiin malliksi länsieurooppalainen ajatus erottaa jumaluus ja tieto. Papisto ei enää elä osana kirkkoa oppiakseen vaan hakee opin ulkopuolista ja julistuksellisesti kirkosta erolla olevasta järkeä uskon sijaan korostavasta laitoksesta ja tulee ulkopuolelta kertomaan näitä totuuksia kirkkoon. Samalla se lisää uudistusten tekoa, koska kirkko ei enää ole totuuden mitta samassa määrin kuin aiemmin.

Historiantutkimuksessa on korostettu 1960-luvulta, että ortodoksisuus ei Suomessa ole ollut venäläistä vaan alkuaankin suoraan kreikkalaista alkuperää.

Karjalan bysanttilaisuutta todistaa se, että monet luostarien perustajat kuten Valamon pyhä Sergei olivat saaneet oppinsa suoraan Athokselta. Erikoista tässä on se, että varsinaisesti mikään oikea historiallinen lähde ei tue ajatusta bysanttilaisuudesta Pohjolassa. Pikemminkin tiedetään, että näin ei ollut. Sergeinkin Kreikan-matkat eivät ole historiatieteellisesti totta.

Bysanttipainotuksilla oli historiallis-poliittinen tilaus tukea itsenäisen Suomen asemaa neuvostovaikutusta vastaan. Se myös tuki hyvin niiden kirkkoon liittyneiden itseymmärrystä, joilla ei ollut evakko- tai venäläistaustaa. Kreikkalaisuus oli vierasta kaikille, joten se takasi mahdollisuuden olla leimautumatta. Se myös edusti jotenkin suurempaa älyllisyyttä kuin perinteinen ”ryssänkirkko”. Onhan Kreikka koko länsimaisen sivistyksen kehto.

Asiassa oli kuitenkin se erikoinen piirre, että kreikkalainen oppineisuus ei todellisuudessa ollut kovin vanhaa kreikkalaisuutta. Kreikan kirkkoon vaikutti voimakkaasti roomalais-katolisuus 1600-luvulta alkaen ja myöhemmin suoraan saksalainen tiede. Siellä on paljon länsikristillisiä piirteitä, joiden tuominen Suomeen pikemmin

lisäsi suomalais-ortodoksisuuden protestanttisia painotuksia. Näin täysin länsimaisista juurista ortodoksiseen kirkkoon kääntyneet, löysivät itselleen tuttuja piirteitä juuri uusbyzanttilaisuudesta.

Toisaalta venäläisortodoksiset vaikutukset ovat myös sitoutuneet moniin suuntiin ja tarjosivat alustaa länsimaisille ajatuksille. Keskiajan moskovalainen kirkko ei ollut niin kreikkalainen, kuin 1500-luvun uudistajat halusivat väittää. Se oli hyvin monimuotoinen kokonaisuus, jolla oli paljon yhteyksiä läntiseen kristillisyyteen. Se oli myös ristiriidassa itsensä kanssa. Novgorodin kirkko vaikutti pisimpään juuri Karjalassa. Moskovan oppineiden mielestä se oli kuitenkin puolittain läntinen ja harhainen kirkko.

Nikonin reformit

Täysin vaiettu suunta on voimakas yhteys Volgan rannan kukoistaneeseen islamilaiseen kulttuuriin, jonka vaikutusta voi vieläkin nähdä venäläisessä uskonnollisuudessa. Tämä vaikutus jatkui aina siihen saakka, kunnes patriarkka Nikonin reformien myötä kirkkoa alettiin voimaaperäisesti kreikkalaistaa. Nikonin reformit eivät kuitenkaan tuoneet Venäjälle mitään vanhaa bysanttilaisuutta, vaan jo länsivaihtuksen piirissä ollutta kreikkalaisuutta ennen muuta Ukrainasta. Ukrainan kirkolla oli näet jo vanhastaan voimakas kreikkalaisuus, mutta sen kontaktit islamilaiseen maailmaan olivat Venäjää vähäisemmät. Lisäksi Ukrainan kirkkoon vaikutti roomalais-katolinen jesuiittamissio 1500- ja 1600-luvuilla, kun Ukrainaa järjestettiin osana Puolan kansainyhteisön hallintoa.

Pietari Suuren uudistukset länsimaistivat Venäjän kirkkoa edelleen. Niiden toteuttajina olivat lännessä opiskelleet ukrainalaisoppineet. Kirkon taiteeseen tulivat barokin, rokokoon ja uusklassismin muodot sekä lopulta romantiikka. Kirkon oppilaitoksissa latina korvasi kreikan ja slaavin. Tämä kirkko tunkeutui hallinnollisten uudistuksien ja seurakuntien rakentamisen myötä kaikkialle syrjäseutuja myöten.

Uudistukset aiheuttivat suuria riitoja 1500-luvun kansallisen kirkon luomisen

yhteydessä, 1600-luvun kreikkalaistamisvaiheessa (Nikonin reformit) ja jossaakin määrin myöhemmissä uudistuksissa. Ne synnyttivät lahkolaisuutta, mutta tämä syrjäytyi yhteiskunnasta ja valtakirkko omaksui uudistukset osaksi perinteistä venäläisyyttä.

Pahimpia länsimaisia piirteitä puhdistamaan yritettiin oppineissa ja kansallismielisissä piireissä luoda 1800-luvun puolivälissä uskreikkalaisuutta, joka sitten päättyi 1900-luvun venäläiseen neopatrismiin. Kun samalla ortodoksisuus linkittyi venäläisen valtion syntyyn, alkoi syntyä oppi Pyhästä Venäjästä. Se ilmeni erityisen voimakkaana kansallisena ortodoksi-identiteettinä ja siinä, että kirkkoslaavin kielestä alkoi tulla pyhä kieli.

Suomalainen kirkko

Karjalan kielen tuominen kirkon kieleksi Suomessa sai kannatusta jo 1800-luvulla suomalaiskansallisissa piireissä. Se tyydytti heidän ajatustaan rationalistisesta länsimaisesta uskosta ja tuki pyrkimyksiä kansallisesta kulttuurista. Karjalaisillekin piti Jumalan sanaa levittää heidän omalla kielellään. Samalla alettiin luoda karjalaisille omaa kansallista ja uskonnollista identiteettiä, joka eroaisi niin suomalaisista kuin venäläisistä.

Venäläisyyttä pyrittiin aktiivisesti kitkemään muutenkin koko yhteiskunnasta. Ensin 1920-luvun kansallistamisinnossa tämä tapahtui hyvinkin raa'asti ja jopa ortodoksisista uskoa loukkaamalla. Sitten jälkeen keinona oli pehmeämpi ajatus luoda suomalainen kirkko: venäläisyys muutettiin karjalaisuudeksi ja Valamo puhdistettiin venäläisestä luostarista suomalaiseksi 1960-luvulla. Rinnalle syntyi toisaalta suomalaiskansallinen ajatus ortodoksisuudesta.

PENTTI PÖTÖNEN

Tutkijat epäilevät pyhittäjä isä Sergei Valamolaisen kreikkalaista syntyperää.

Tämä tietenkin laajensi myös suomen kielen käyttöä kirkossa ja teki siitä lopulta kirkon kielen. Kuitenkin juuri ortodoksisuuden mystisen holismin takia moni ihminen piti pyhempänä slaaviksi toimitettua palvelusta ja uskoi rukousten voimaan enemmän kun ne lausutaan slaaviksi. Näinhän Venäjälläkään ei kirkkoslaavia onnistuta korvaamaan venäjällä, koska se ei ihmisten mielestä enää kuulosta niin pyhäältä, että sillä voisi puhutella Jumalaa. Itsestänikin tuntuu jotenkin voimakkaammalta lausua iltarukoukset slaaviksi... jostakin syystä.

Ortodoksisuudessa on monia piirteitä. Tärkeintä on pyhä kokonaisuus eikä se, että sitä alettaisiin jaotella osiin ja ymmärtää osia erikseen ja arvioida, mikä niistä on virheellistä ja mikä oikeampaa kuin toinen. Samalla on hyvä nähdä monimuotoisuuden tausta: kyse on paikallisuudesta, jonka puhdistaminen toisella paikallisuudella ei ole perusteltua.

Jukka Korpela

KIRKKORAKENTAMISEN NYKYTILA

Seurakunta on jo alkukirkon ajoista tarvinnut tilat joissa jumalanpalvelukset toimitetaan, ja joissa sen jäsenet ovat suojassa ympäristön häiriöistä. Voimavarojen kasvaessa seurakunnat siirtyivät katakombeista ja kotipyhäköistä kirkkoihin ja katedraaleihin.

Opin pysyessä muuttumattomana, yhteiskunnan muutokset asettavat kuitenkin uusia haasteita puitteille, joiden pitäisi palvella seurakunnan elämää ja julistusta. Kiihtyvä kaupungistuminen on muuttamassa ortodoksisuudenkin kenttää Suo-

nessa. Yhä suurempi osa jäsenistä asuu suurkaupungeissa pienempien yhteiskuntien kutistuessa. Kasvavilla kaupunkiseuduilla on rakentaminen vilkasta ja tyhjentyvillä paikkakunnilla on ongelmana löytää käyttöä vapautuville tiloille ja voimavaroja ylläpitää ne.

Kasvukeskusten ortodoksiväestön tarpeisiin on viimeisen parin vuosikymmenen aikana rakennettu monta kirkkoa. Suurim-pana kasvukeskuksena pääkaupunkiseutu on tässä ollut johtavassa asemassa. Tämän artikkelin puitteisiin ei mahdu toteutuneiden kirkkojen esittely ja saavutusten analy-

sointi, vaikka se olisi sinänsä mielenkiintoista ja ehkä opettavaistakin.

Muotojen muuttumattomuus

Yhteistä valtaosalle uusista ortodoksisista kirkkoista on pidättäytyminen perinteisessä muotokielessä, sekä kirkkojen ulkoisessa että sisäisessä arkkitehtuurissa. Kirkon opin muuttumattomuus näyttäisi käyvän käsi kädessä ulkoisten muotojen muuttumattomuuden kanssa. Kun uusista hankkeista keskustellaan, näyttäisi lähtökohdan usein olevan tyyllinen - karrikoiden käy valinta karjalaisen puuarkkitehtuurin ja bysanttilaisen valkoisen kivikirkon tyyliuuntien välillä. Kun kansainvälistymisen myötä eritaustaisten ortodoksien kirjo kasvaa voinee esittää kysymyksen: Riittääkö pitäytyminen vanhoihin tyyli-ratkaisuihin? Onko riski, että perinteisten muotojen toistamisesta tulee kangistunut kaava, joka pikkuhiljaa museoi myös kirkon toimintaa? Onko kirkolla tarjottavana uuden sadon uutta viiniä, jota pitäisi kaataa uusiin leileihin?

”Kaikkihan” tietävät millainen on ortodoksinen kirkko!? Siinä on sipulikupoli(t) ja kirkkosali josta alttari on erotettu koko peräseinän peittävällä ikonostaasilla. Ikonostaasi on koristeltu puuveistoksilla ja kultauksilla ja kaikki vapaat pinnat täytetty ikoneilla tai risteillä. Myös kirkon irtosisustus on koristeltu ja kultaus yleistä. Tiedäm-

me, että tällainen perinteinen kirkkohuone yleensä toimii hyvin, ellei sitä säästö- tai muista syistä ole virheellisellä tavalla alimitoitettu.

”Maallisella” puolella rakentaminen sen sijaan kehittyi jatkuvasti. Uudet tekniset ratkaisut ja uudet materiaalit mahdollistavat uusia keinoja täyttää toiminnallisia ja esteettisiä tavoitteita. Länsimaaisessa kirkkorakentamisessa on 1950-luvulta alkaen modernismin voittokulkueen seurauksena sovellettu modernin arkkitehtuurin muotokieltä ja ratkaisujen vapautta. Tulokset ovat ristiriitaiset. Usein villemmät muotoleikit eivät kestä ajan hammasta ja liian usein rajuimmat kokeilut osoittautuvat sekä teknisesti että toiminnallisesti kestäättömiksi.

Uusi muotokieli

Olisiko kirkollamme jotain voitettavaa siitä, että löytäisimme uuden ortodoksisen pyhäkön muotokielen? Voisiko kirkon viesti tulla lähemmäksi ihmistä ja tavoittaa köyhää, sorrettua ja vainottua paremmin ilman kullattuja koristeita?

Uuden ortodoksisen arkkitehtuurin etsiminen ei kuitenkaan saisi perustua ulkoisiin asioihin kuten muotiin tai rakennus- ja materiaalitekniikkaan, vaan meidän tulisi palata perusteisiin. Meidän tulisi pohtia kirkkorakennukseen liittyviä merkityksiä; sen kosmologiaa, teologi-

aa ja psykologiaa. Meidän tulisi selvittää mitä rajaehdot jumaanpalveluksemme ja toimituksemme erityispiirteet asettavat fyysisille muodoille ja mitoituksille. Emme saa unohtaa lisätä soppaan tämän maailman uudet vaatimukset, kuten esimerkiksi liikuntaesteisten tarpeiden huomioiminen, ihmisen muuttuneet tottumukset koskien hygieniatilojen tasoa, istumista, ilmanvaihtoa ja valaistusta. Tilojen monikäyttöisyydestä on huolehdittava niin, että rajoitettujen resurssien puitteissa voidaan luoda tilaa yhteiselle aterialle ja kirkon opetusta ja ihmistä huolenpitoa palveleville kerhotoiloille.

Kokonaisuuden olemus

Tiivistäen voimme todeta, että jokaiseen kirkkorakennuksen toiminnalliseen osaan kytkeytyy merkityksiä ja symboliikkaa jotka asettavat reunaehdot ja antavat suuntaviivoja. Pyhäkön suunnittelijalle ei siis riitä toiminnallisten ja esteettisten seikkojen pohtiminen, vaan hänen tulee sisäistää sekä osien että näiden muodostamien kokonaisuuksien olemus ja löytää oikeat keinot ilmentää se tämän päivän ihmiselle.

Rakentamista ohjaa valtavat määrät lakeja, asetuksia, ohjeita, normeja ja standardeja. Nämäkin vaikuttavat ihannekaavion toteuttamiseen - on esimerkiksi pohdittava miten tuoda esiin uskovaisten vaellukseen kuuluva nousu Jumalaa kohti kun liikuntaesteisten reitille ei saisi sijoittaa porrasaskelmia.

Teoreettisen kaavion muuttaminen konkreettiseksi pyhäköksi edellyttää melkein aina poikkeamia ihanteellisesta ratkaisusta, ellei muuten niin paikan tai budjetin asettamien reunaehdot takia. Tasapainoisen synteisin saavuttamiseksi on tärkeitä jatkuvasti peilata suunnitteluratkaisut ihannekaavion perusteluihin.

Näinkö rakennamme kirkon tulevaisuutta? Uskallammeko luopua turhasta, luottaen siihen, että pyhillä kuvilla ja palavilla rukouksilla täytetyssä, merkitystä kantavien muotojen luomassa tilassa on Jumalan Elävä Sana itse läsnä?

Porin kirkon ikonostaasi.

Pär Silén

Kirkkolaulu voi olla vain vakava harrastus

Ortodoksinen kirkkomusiikki on tehty osaavien laulajien esitettäväksi. Liturginen laulu on vaativaa, eikä se sovellu yhteislauluksi.

Syyskuussa tulee kuluneeksi 30 vuotta merkittävän kirkkoisien tutkijan ja liturgistin arkkipiispa Vasilin (Krivošein, 1900–1985) kuolemasta. Hän syntyi Pietarissa, opiskeli ja eli Moskovassa, Pariisissa, Münchenissä, Oxfordissa ja Brysselissä.

Belgian arkkipiispa Vasili oli yksi niistä tuhansista etnisistä ortodokseista, jotka – näkökulmasta riippuen – joutuivat tai saivat elää vähemmistönä läntisessä kulttuurissa. Arkkipiispa Vasili avasi piispanaan useita ranskan- ja flaaminkielisiä seurakuntia, tuki

liturgisten tekstien käännöstyötä ja kirkkomusiikin sovittamista läntisille kielille. Moskovan patriarkaatin piispanaan Vasili myös uskalsi ottaa kantaa ihmisoikeusrikkomuksiin Neuvostoliitossa.

Arkkipiispa Vasili vietti nuoruusvuosia Kreikan Athosvuorella. Hän rakasti kotimaansa Venäjän ja Kreikan luostareiden kirkkomusiikkia. Arkkipiispa Vasili vietti elämästään 60 vuotta länessä mutta suhtautui silti varauksellisesti ”kohtaamiseen” lännen kanssa. Hän varoitti kompromisseista. Ne uhkaavat erityisesti silloin,

jos siteet vanhoihin etnisen ortodoksisuuden kielisiin kreikkaan ja slaaviin katkeavat.

Arkkipiispa Vasilin mielenkiintoinen analyysi kreikkalaisen ja slaavilaisen jumalanpalvelusperinteen eroista julkaistiin vuonna 1975 (Некоторые богослужебные особенности у греков и русских и их значение, Messenger de l'exarchat du patriarche russe en Europe Occidentale, № 89-90, Janvier-Juin 1975).

Kansallinen kirkkomusiikki?

Suomen 60 000 ortodoksia on Euroopan mit-

**Pyhän Georgioksen katedraalin kuoro
Ekumeenisessa patriarkaattissa.**

takaavassa pieni kirkko. Saksassa ortodokseja on kaksi miljoonaa, Ranskassa 600 000, Isossa-Britanniassa 300 000, Sveitsissä, Ruotsissa ja Virossakin yli 100 000. Ortodoksisia luostareita on Saksassa ja Ranskassa molemmissa 20, ja monissa muissakin Länsi-Euroopan maissa luostareita enemmän kuin Suomessa.

Suomenkielille on ortodoksien määrään nähden sävelletty ja sovitettu paljon kirkkomusiikkia. Itsenäisyyden alkuaikoina ”omalla” suomenkielisellä musiikilla luotiin pesäeroa ”venäläiseen” ortodoksisuuteen. Kuoronjohtajakin suomensivat nimensä: Akimovista tuli ”Attinen”, Mirolybovista ”Mirola” ja Trofimovista ”Torhamo”.

”Kohtaaminen” lännen kanssa ei ollut ongelmatonta. Luterilaisen kirkon kuorolauluperinne ohjasi säveltäjiä ja lopputuloksena oli usein koraalikirjan nuottikuvaan ortodoksisin tekstein. Suomenkielistä musiikkia tehtiin 1940–1970 -luvuilla kuitenkin kunnioitettava määrä, ja joukossa on paljon kansainvälisestikin kestäväää musiikkia. Toukokuussa 2009 Suomen arkkipiispa Leo otettiin vastaan Khersonin katedraalissa Krimillä Peter Mirolybovin (1918–2004) säveltämällä ”Auringon noususta” -veisulla.

Luterilainen kansanlaulu

Ortodoksinen kirkkomusiikki on tehty keskiajalta lähtien osaavien laulajien esittäväksi. Itsenäisyyden ajan suomenkielinen musiikki eli tässä jatkumossa. Liturginen laulu on vaativaa, eikä se sovellu yhteislauluksi. Tämä periaate pätee bysanttilaisesta laulusta pietarilaiseen kuoromusiikkiin ja keskiajan znamennissävelmistä suomalaisiin sävellyksiin.

Arkkipiispa Paavalin aloittaman liturgisen uudistuksen ohessa ortodoksiseen kirkkolauluun tuotiin ajatus kansanlaulusta. Sitä pidettiin paluuna apostolisen ajan perintöön. Ajatus harppauksesta apostolisen kirkon kansanlauluun on vieras ortodoksisuudelle ja viittaa enemmän luterilaisen virsilaulun vaikutukseen kuin kirkon katkeamattomaan traditioon.

Ristin ylentämisen juhlan [14.9.] stikiira neumikirjoituksella, 1700-luvun käsikirjoitus Suomen ortodoksisen kirkkomuseon kokoelmista.

Periaatteet ”kaikkien oikeus laulaa kirkossa” tai ”kukin laulaa äänellään” olivat myrkyä ortodoksiselle kuoroperinteille. Protodiakoni Hannu Konosen (1949–1998) mukaan kirkkolauluun oli tullut Suomessa absurdi periaate, joka olisi analoginen sellaiseen ikonimaalauksen dogmaan, jossa jokainen piirtämistä harrastava saisi vaatia töitään esille kirkkoihin!

Kirkkolaulu on musiikkia

Hyvä kuoromusiikki vetää ihmisiä puoleensa. Musiikki ei ole ortodoksissa kirkossa ”sanan palvelija” tai vain ”viestin välittäjä”. Nämä ajatukset ovat lainaa täysin muualta kuin idän kirkon taidenäkemyksestä. Melodiat ovat samaa kuin ikonin viivat – ne ovat taidetta, jota ei synny ilman harkittuja ja hallittuja yksityiskohtien hiomista ja hallitsemista.

Suomessa on esitetty tämän kevään aikana näkemyksiä ortodoksisen pappeuden kriteereiden ”päivittämisestä”. Tällai-

nen laadusta tinkivä ajattelu on jo johtanut siihen, että kirkkolaulajilla oma innostus ja koeteltu osaaminen ovat etäännyneet liian kauaksi toisistaan.

Pienessä vähemmistökirkossa on hyväksyttävä pienet puitteet ja lahjakkaita laulajia on vähän. Kirkkomusiikissa resurssit tulisi jakaa niin, että jokaisessa pääkirkossa kuoro muodostuu vain nuotteja lukevista laulajista. Heitä ei tarvita kuin kolmesta kahdeksaan. Laadukkaasti laulun sekaan voi sekoittaa tarvittaessa vähän myös kirkkokansan yhteislaulua. Erilaiset laulupiirit tai vanhustyö ovat tärkeä osa seurakuntaa, mutta niitä ei saa sekoittaa kirkkolauluun, joka on rukousta musiikkitaiteen kautta ilmaistuna.

Laadukas kirkkolaulu on Suomen ortodoksien side muun ortodoksisen maailman perinteisiin. Alakuloinen kansanlaulu viittaa yhteydestä suomalaiseen virrenveisuuseen.

Jyrki Härkönen

Näyttelyiden järjestämisen suuri riemu

Keski-Suomen museon intendentti, kamarineuvos Erkki Fredrikson on tehnyt ortodoksista kulttuuria tunnetuksi järjestämällä ikoni- ja pääsiäismuna-näyttelyitä Jyväskylässä parinkymmenen vuoden ajan. Laajamittaisen ja tasokkaan perinteen taustalla on paljon innostusta ja valtavasti työtä.

Erkki Fredriksonin mielestä kristillisessä kuvataiteessa suuri arvo on kokonaisuuden välittämällä tunteella. Kuvan avulla saatetaan pyrkiä hätkähdyttämään, jopa manipuloidaan katsojaa. Voi vain kuvitella kuinka voimakkaan vaikutuksen esimerkiksi itäinen kuvakirkko on tehnyt vaatimattomista oloista tuleviin kirkossakävijöihin. Länsimainen kuvakäsitys on vahvasti sidoksissa oman aikansa muutoksille alttiiseen tapakulttuuriin, kun taas itäinen kuva, ikoni, on tarkasti säädeltyä Raamatun tulkintaa. Py-

hän kuvan arvo on siihen sisältyvä ajatus pyhydestä. Ikonin aika ei ole silmänräpäys, vaan ikonissa voidaan kuvata samanlaisesti eri aikatasoja. Ikoneita voi tietenkin katsoa taidokkaina kuvina jolloin kuvataiteellisilla ansioilla on merkityksensä siinä miten ne välittävät rukouksellista mieltä. Näissä näyttelyissä on ollut tarkoituksena tuoda esiin ikonien sisältämä todellinen merkitys rukouksen apuvälineenä. Uspenskin katedraalista varastettu ja sittemmin löytynyt ihmeitekevä Kozelshtshanin Jumalanäiti -ikoni osoittautui painokuvaksi

ja vaikkapa Suomen Kuvalehdestä leikattu mustavalkoinen ikonikuva voi olla ihmeitekevä siinä kuin tunnetut ihmeitekevät ikonitkin. Rationaalinen ajattelu kieltää ihmeet, mutta Fredrikson haastaa näyttelyyn tutustujan miettimään ihmeen mahdollisuutta.

Näyttelyt ovat yksi osa museotyötä, jonka vaiheissa Fredrikson arvioi koonneensa uransa aikana 500 monen aihepiirin näyttelyä. Hän näkee näyttelyiden tehtäväksi mielikuvien luomisen kulttuurihistorian eri asioista.

Tarkoituksena on, että näyttely herättää kysymyksiä, joihin katsoja etsii omat vastauksensa.

Museon kantama perinne

Museon toiminta ei voi eikä saa olla tunnistuksellista, mutta Fredrikson on tuonut

tietoisesti ja rohkeasti esiin ortodoksista kulttuuria museon pääasialliselle katsojakunnalle eli luterilaiselle väestölle. Ikoninäyttelyiden avulla on myös mahdollista osoittaa, että kristikunnan varhaisvaiheisiin ulottuva ikonimaalauksen perinne jatkuu hyvin elinvoimaisena. Tunnustuksena tästä työstä arkkipiispa Leo on myöntänyt hänelle Pyhän Karitsan Ritarikunnan ensimmäisen luokan ritarimerkin.

Erkki Fredriksonin juhlakirjassa Suvaitkaa (2007) piispa Arseni pohtii mahtoiko Jyväskylässä vuonna 1976 pidetty ensimmäinen Jyväskylän ikonipiirin harrastajamaalareiden ikoninäyttely, jota oli pystytämässä tuolloinen Keski-Suomen museon harjoittelija Erkki Fredrikson, olla alitajuinen sysäys myöhempien ikoninäyttelyiden järjestämiselle. Ortodoksisen kulttuurin esteettisyys oli tehnyt vaikutuksen Fredriksoniin jo ainakin paria vuotta aiemmin kun hän koki Musorgskin Boris Godunov -oopperan Savonlinnan oopperajuhlilla. Anneli Qveflanderin

hieno lavastus, jossa ikoneiden suuret hohtavat rubiinit olivat romuautoista irroitettuja perävaloja, sai hänet oopperakuorolaisena miettimään myös kuvan aikaansaaman vaikutelman merkitystä. Suhdetta siihen, miten ikoni puhuttelee, on syventänyt myös laulaminen Jyväskylän Ylösnousemuksen kirkossa pääsiäisajan palveluksissa jo 1970-luvun alusta lähtien sekä kuoron palveluksissa runsaan parin vuosikymmenen ajan.

Työtä luottamuksessa

Hienot näyttelyt vuosi vuoden jälkeen eivät synny tyhjästä. Näyttelyiden järjestäminen asiantuntijoiden kanssa on ollut suuri riemu, toteaa Erkki Fredrikson. Hän haluaa mainita erityisesti piispa Arsenin, ikonimaalari Jyrki Poudan ja ammatillisen opettajakorkeakoulun rehtori Matti Taalaksen suurenmoisen avun - heidän tietämyksensä ja heidän kanssaan syntyneen keskinäisen luottamuksen. Harva museon näyttelyihin tutustuva tajuaa kuinka paljon työtä

ja aikaa tarvitaan yhden näyttelyn järjestämiseen. Fredrikson kertoo, että esimerkiksi tämän kevään Ihmeitätekevä Jumalanäiti -näyttelyn pystytyksessä - valtavan taustatyön jälkeen - työskenteli toistakymmentä ihmistä tiiviisti parin viikon ajan.

Näyttelyissä on ollut esillä muun muassa ikonimaalari Jyrki Poudan maalaamia ikoneita, venäläisiä kansanikoneita, jälleenrakennuskauden ikoneita, metallisia ikoneita taidemaalari Risto Vilhusen matkaikonien kokoelmasta, unohdettuja Pesehonovin verstaan ikoneja Valamon luostarin varastosta. Parissa näyttelyssä on ollut myös pääsiäismunia useista yksityiskokoelmista. Viime vuoden näyttelyssä rinnastettiin tietoisesti idän kirkon Pyhä Georgios Voittaja -ikonit ja läntisen kirkon Pyhän Yrjön kuvat ja patsaat, joista huomattavin oli Hollolan kirkosta lainattu keskiaikainen ratsastajapatsas.

Eila Kautto

KAMARINEUVOKSEN VIIMEINEN NÄYTTELY

Erkki Fredrikson toteutti jo vuonna 2005 yhdessä piispa Arsenin kanssa Parantavien ikonien näyttelyn, ja tämänvuotisessa, Fredriksonin virkamiesuran viimeisessä Ihmeitätekevä Jumalanäiti -näyttelyssä palattiin tähän teemaan: puhuttelevimpiin ja rakastetuimpiin Jumalanäiti-ikoneihin, joista on olemassa käsittämättömän suuri määrä variaatioita ja toisintoja. Mielenkiintoisen vertailukohdan näille ikonityypeil-

le antoi länsimaista kuvataidetta edustava Mustalaismadonna 1800-luvulta. Ainutlaatuisen näyttelyn yli 400 ikonia ja muuta esinettä oli koottu Valamon luostarista, Ortodoksisesta kirkkomuseosta, Uspenskin katedraalista, seurakunnista ja yksityisistä kokoelmista. Vanhimmat ikonit olivat 1500-1600-luvulta ja perinteen jatkuvuutta edustivat Petros Sasakiin ja hänen oppilaidensa piispa Arsenin, Jyrki Poudan ja

Alexander Wikströmin ikonit.

Erkki Fredrikson jäi eläkkeelle Keski-Suomen museon intendentin toimesta vapunpäivänä, reilun 35 vuoden mittaisen museouran jälkeen. Hän on siirtänyt ortodoksisen kulttuurin näyttelyiden järjestämisen perinteen museonjohtajalle, mutta jatkaa toivottavasti asiantuntijana vapaaehtois pohjalta.

KESKI-SUOMEN MUSEO

Islamin jalanjäljillä Espanjassa

Viime kesänä tein pitkän matkan halki Länsi- Euroopan. Aloitin matkani Etelä - Espanjasta aivan Afrikan rajalta ja kuljin kolme viikkoa halki minulle entuudestaan tuntemattomia paikkoja. En silloin vielä tiennyt, että samaa reittiä olivat Espanjaan saapuneet islamilaiset valloittajat purjeh-tien yli Gibraltarin salmen vuonna 711. Islamilaiset Maurit alistivat neljässä vuodes-sa valtaansa koko Pyreneitten niemimaan paitsi pienen kaistaleen pohjoisessa. Islamilainen Espanja sai nimensä Al Andalus, ja Cordobasta tuli sen keskus. Siellä siis olin Cordobassa – kaiken keskipisteessä – melkein kuin vahingossa, mutta sitten Helmenkalastajana tajusin edessäni olevan jotain merkityksellistä koko ihmiskun-nan historiassa.

On hämmästyttävää, että hallitsevaa ylä-luokkaa lukuun ottamatta kansa piti muslimien tuloa tervetulleena ja otti heidät vastaan jopa vapauttajina – etenkin juutalaiset, jotka taistelivat muslimien rinnalla ja myöhemmin alkoivat puhua kiittollisuuden osoitukseksi jopa arabiaa. On väärin luulla, että valloittajat tuovat aina vain pahaa tullessaan. Islamin mukana Espanjaan tuli myös tavattomasti tietämystä, joka

osaltaan auttoi maan taloudelliseen kukoistukseen. Uusilla kastelumenetelmillä saatiin laajoja alueita viljelykelpoiksi. Espanjaan tuotiin uusia kasveja, esimerkiksi appelsiini Persiasta. Myös nahan, keramiikan, paperin ja kankaiden tuotanto tuli kannattavaksi. Myös tiede kukoisti islamin alaisuudessa, esimerkiksi matematiikka, tähtitiede ja lääketiede. Näin koko Eurooppa pääsi tutustumaan tieteelliseen edistykseen, jota osin alettiin hyödyntää vasta satoja vuosia myöhemmin. Myös maurilainen arkkitehtuuri kukoisti, kuten Cordobassa ja eräissä muissa kaupungeissa meidän aikaamme säilyneet rakennukset osoittavat. Maailmankuulu Granadan mauri - kuninkaitten linna Alhambra on tästä hyvä esimerkki. Cordoba kasvoi 900 luvun puoliväliin tultaessa Euroopan suurimmaksi ja rikkaimmaksi kaupungiksi. Siitä tuli tieteen keskus ja siellä oli myös tasokas opetus- kansanterveyslaitos, kouluja, sairaaloita ja kirjastoja.

Pyhäinjäännöksillä on islamilaisissa mais-sa suuri arvo – esimerkiksi kivillä, joissa uskotaan olevan profeetta Muhammedin jalanjälki. Legendan mukaan Muhammedin jalasta jäi jälki Al Agsan moskeijan kalliioon Jerusalemissa hänen pysähtyessään

siellä ollessaan öisellä matkalla siivekkäällä hevosellaan. Ei ole ihme, että uskovaiset löytävät yhä lisää kiviä, joissa erottuvaa jalanjälkeä he väittävät profeetan jättämäksi. Tällaisia kiviä kunnioitetaan ja niihin halutaan koskea. Tapana on kiveen koskemisen jälkeen sipaista omaa päätä ja ylävartaloa. Näin Muhammedin siunauksen uskotaan siirtyvän uskovaan. Olisin voinut sivuuttaa koko asian, ellen olisi itse toiminnut juuri samalla tavalla. Olin Kreikassa Ateenan Akropolin kukkulalla, paikassa jossa apostoli Paavali saarnasi. Olin varma, että seisoin apostolin jalan jäljillä. Poimin maasta kiven ja pyysin piispa Arsenia maalamaan Paavalin ikonin ja upottamaan kiven ikoniin ja niin myös tehtiin. Myös tapa siunata itseään pyhillä esineillä on lähellä omaa perinnettämme. Myös kertomus Muhammedin yöllisestä matkasta tarunhohteisella hevosella Jerusalemiin ja taivaaseen tuo mieleeni profeetta Elian matkan tulivaunuilla taivaaseen.

Islamilainen kulttuuri Euroopassa tuhoutui inkvission polttorovioilla. Kastelujärjestelmät tuhoutuivat, yliopistot taantuivat ja kaupungit köyhtyivät. Vuonna 1499 Espanjan suurinkvisiittori kardinaali Ximenez määräsi Granadan pääaukiolle syytettäväksi polttorovioita, joissa poltettiin islamilaisten kirjastojen teoksia. Yli miljoona kirjaa menetettiin päiväkausia palaneissa kokoissa.

Hyvästi Andalusia – palaan vielä!

Pappismunkki Johannes

Cordoba, Andalusian keskus

KIRKKOLIPPU

– KRISTUKSEN VOITONMERKKI

Kirkkolippu on ortodoksisen kirkon ristisaatoissa käytettävä, tangon päähän kiinnitetty lippu. Lippuja käytetään pareittain ja ne ovat kaksipuolisia. Kirkkoliput ilmentävät ortodoksista kulttuuria ja uskontoa.

Ortodoksisen kirkon kirkkolippu, kuten myös kirkkotekstiilit, periytyvät Bysantista Venäjän kautta Karjalaan ja Suomeen.

Kirkkolippujen historia ulottuu Konstantinos Suuren ajalle. Kertomuksen mukaan valloitetuun Roomaan vuonna 312 Konstantinos Suuri näki näyn, joka kehotti häntä koristamaan ristillä labarumin – keisarillisen lipun ja sotaliipun. Tullessaan tuhatluvulle voitiin alkaa puhua ensimmäisistä kirkkolipuista.

Suomen vanhimmat kirkkoliput ovat peräisin 1700–1800-luvulta. Vanhoja, 1900-luvun alusta olevia kirkkolippuja on nähtävänä vanhojen seurakuntien pääpyhäköissä. 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kirkkolippuja löytyy esimerkiksi Helsingin Uspenskin katedraalista, Tampereen Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen kirkosta, Kuopion Nikolaoksen katedraalista ja Joensuun Nikolaoksen kirkosta. Muuten Suomessa käytettävät kirkkoliput ovat pääsääntöisesti iältään nuoria.

Kirkkolippujen takana on erittäin vanha merkkikieli. Kirkkolipuissa on käytetty samoja symboleita, kuin kristillisessä symboliikassa kautta aikojen. Jumalalle halutaan antaa kaikkein kauneinta ja se on yksi kirkkolipun esteettisen merkityksen lähtökohdista. Esteettisillä ominaisuuksilla, kuvioilla, ikoneilla, väreillä, koolla ja muodolla ilmaistaan kirkkolipun merkitystä Kristuksen voitonmerkkinä.

Suomessa kirkkolipuissa käytetyimmät kuviot ovat erilaisia ristejä ja kasviaiheita. Harvemmin käytettyjä aiheita ovat enkelit, tähdet ja kirkollinen esineistö. Kuvioiden

Jyväskylän kirkon kirkkolippu.

lisäksi lipuissa käytetään paljon erilaisia koristenauhoja ja tupsuja, joilla lisätään lippujen näyttävyyttä.

Suomessa käytettävät ortodoksisen

kirkon kirkkoliput on valmistettu teollisesti tai käsin ommellen. Materiaaleina lipuissa on käytetty pääosin luonnonmateriaaleja, kuten silkkiä ja puuvillaa, mutta jonkin verran myös tekokuituisia kankaita. Myös metallista, puusta ja nahasta valmistettuja lippuja esiintyy.

Suomessa käytettävien kirkkolippujen värit ovat monipuolisia. Kirkkolipuissa ei käytetä liturgisia värejä samalla tavalla kuin muissa kirkkotekstiileissä. Suomalaiset kirkkoliput ovat väreiltään hillittyjä verrattuna vanhoihin venäläisiin lippuihin. Suomessa käytettyjen kirkkolippujen koristelu on värien tapaan hillitympää, mitä uudemmissa lipuista on kyse. Tähän voi olla syynä esimerkiksi 1930-luvulla tapahtunut ortodoksisen kirkkotekstiilien kansallistuminen.

Kirkkolippujen näyttävin osa on ikoni. Lipuissa käytetyt ikonit kertovat Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän merkityksestä. Kristus-aiheisista ikoneista suosituimmat ovat Kristuksen ylösnousemus, Kristuksen kaste ja Kristus Kaikkivaltias-ikonit. Jumalansynnyttäjän ikoneista yleisin on Kazanin Jumalansynnyttäjän ikoni. Pyhistä ihmisistä kuvatuin on Pyhä Nikolaos.

Kirkkoliput sijoitetaan keskeiselle paikalle, ikonostaasin eteen, niiden tärkeään rooliin vuoksi. Myös ristisaatossa ne näyttävät tietä seurakuntalaisille lyhdyn ja ristin jälkeen. Kirkkolipun merkityksiin ei vaikuta, onko lippu valmistettu käsityönä vai teollisesti. Se kantaa kaikkia samoja merkityksiä molemmissa tapauksissa.

Irinja Pääntönen

Runo on rikas ja mystillinen asia

Aaro Hellaakoski on määritellyt runon rikkaaksi ja mystilliseksi asiaksi. Runoutta on myös luonnehdittu ainoaksi taiteen muodoksi, joka voi välittää meille uskon ja epäuskon kokemusta, tuonpuoleiseen kurkottamista.

Teoksessaan Runoilijan Jumala kirjailija Torsti Lehtinen toteaa, että runous on uskonnon äidin-kieli. Runous ja uskonto liittyvät toisiinsa syvästi, vaikka ne ovatkin vastakohtaisia: uskonto sitoutumista vaativa, runous täydellistä vapautta kaipaava.

Yöpöydälläni on neljän runoilijan teokset: Aari Surakan Runot-antologia, Irinja Nikkasen Lähtövirsi, Nina Karpinin Sinun armosi suojaan ja Eija Ipatin Taivaallisen ruusun tuoksu. Yhteistä näille kaikille runoilijoille on ortodoksinen usko ja luottamus Jumalaan, joka ei ole tiedon vaan kaipauksen kohde. Heidän runoissaan kulkevat toisiinsa kietoutuneina säikeinä uskonnollinen pohjavire ja koettu esteettinen elämys, hetkellinen tunne, tunnelma, muisto tai oivallus, jonka runoilija haluaa pysäyttää paperille ja siirtää hienovaraisesti ja julistamatta eteenpäin lukijalle. Runoissa puhuu samalla kertaa hiljainen ja nöyrä mutta kuitenkin vahva ortodoksinen ääni.

Runoilijoiden elämäkokemukset, jotka ovat muokanneet heidän persoonallisuut-

taan, ovat runoissa läsnä ja vaikuttavat siihen, mitä olemassaolon aluetta kukin runoilija valottaa ja miten hän sen tekee. Yhteistä on kuitenkin runojen uskonnollinen sanasto, jossa ikonit, tuohukset, suitsutus, kirkkovuoden juhlat ja Jumalansyntyttäjä johdattavat ajatukset ortodoksisen kirkon piiriin.

Hiljaisuuden runoutta

Kyseisistä runoilijoista tunnetuin on Aari Surakka (1909-1990), joka teki pitkän elämäntyön pappina ja ortodoksisen pappis-seminaarin opettajana. Hänen lyriikalleen on tunnusomaista näkyvän ja näkymättömän todellisuuden yhdistäminen. Tähän viittaavat myös Surakan viiden runokirjan nimet: Rukouslamppu, Aamukanooni, Jumalan siunaus yksinäisyydessä, Yksinkertainen ilo ja Sielulitania. Tarkoin harkituin sanoin Surakka maalaa lukijansa eteen kuvia erityisesti jumalanpalveluselämästä ja luonnosta, joissa molemmissa hän näkee ja kokee Jumalan kauneuden.

Aari Surakan lapsuuden muistot ja jo

varhaislapsuudessa koettu äidin kuolema heijastuvat moniin runoihin. Elämän pienet, yksinkertaiset ilot ja pyrkimys ihmisenä olemisen ymmärtämiseen tiivistyvät Surakan lopputuotannossa hiljaisuuden runoudeksi, jossa ihmisen pienuus osoittaa Jumalan suuruuden.

Tunnustus

*Paimentaessani vieraita karjalaumojia
vieraissa metsissä ja suoniityillä
lapsuuteni tuskallisina vuosina
rakastin suopursujen suitsutustuoksua
niinkuin äitini,
joka oli kuollut
ennenkuin pursut kukkivat sinä keväänä.
Ja ikävöin olla pappi,
joka kohottaa alttarilla tuoksuvaan
suitsutusmaljan.*

Nyt olen saanut seisoa alttarillasi, Herra.

*Mutta juhannuksen alla
kuljen suurelle suolle,
jossa suopursumättäät tuoksuivat
kuin pyhät suitsutusmaljat
sinen ja valkeuden
iankaikkisten holvien alla.*

-Aari Surakka-

Luopumisen ymmärtämistä

Irinja Nikkanen (1920-2008) tunnetaan toimeleenaan ortodoksisen kulttuurin tukijana, Valamon Ystävät ry:n perustajana ja Filokalia-sarjan toimittajana, mutta runoilijana hän on jäänyt melko tuntemattomaksi. Eira Hernberg on kirjoittanut Irinja Nikkasen elämästä kiinnostavan ja lämmينhenkisen Kauneuden voimaa etsimässä -teoksen, joka valottaa Nikkasen runojen erikoista syntyä. Murrosiän runoilemisen jälkeen Irinja oli kirjoittanut runoja harvakseltaan, kunnes joululomalla vuonna 1963 runot yhtäkkiä ryöppysivät muutamassa päivässä paperille. Irinja Nikkanen kuvaa tapahtunutta:

”Yhtenä varhaisen aamun hetkenä minulle laskeutui runo. Hyvin voimakas. Minun oli pakko siltä istumalta nousta ylös, lähteä huoneesta ja etsiä käsiini kirjoitus-kone ja kirjoittaa se muistiin. Siitä se alkoi.”

Näin syntyi kolmekymmentäkolme runoa kuin hengellisen kokemuksen saattelemana. Nämä runot sisältyvät vuonna 1989 julkaistuun Lähtövirsi-teokseen. Irinja Nikkasen runomaailmassa avautuvat niin vaimona ja äitinä olemisen tunnot kuin syvällinen Jumalan tahdon toteutumisen ja toteuttamisen mietiskely. Luopumisen ymmärtäminen johdattaa kohti olemisen salaisuutta ja pyhyyttä.

*Joka pukeutuu valoon kuin vaatteeseen
päästää minut sisälle suurimpaan käskyyn*

*sen nimi on luopuminen
luopuminen luopumisen jälkeen*

*pelotta luovun mielipiteistäni
rakastaakseni lähimmäistäni
niinkuin itseäni*

*rakkaudesta Jumalaan
haluan lopuksi luopua kaikista
ajatuksistani
täytyäkseni rukouksesta
kuin ylitsevuotava malja*

-Irinja Nikkanen-

Runo ja rukous

Sinun armosi suojaan -teokseen sisältyy opettajana toimineen Nina Karpinin (1922-2008) kaksi runoteosta, Siunaavan käden alla ja Polku puutarhassa, sekä puolensattaa Karpinin jäämistöstä löytynyttä runoa. Ortodoksisen tyttärenä Nina Karpinille tuli kirkko tutuksi ja turvallisesti paikaksi jo lapsuudessa. Usko Taivaan Isän suojelukselle ja luottamus Jumalan tahtoon auttoivat häntä myöhemmän elämän koettelemuksissa, joista suurin oli oman pojan kuoleman tuottama suru.

Äitiys on yksi Karpinin keskeisimmistä teemoista. Hän havainnoi lasten, niin omien poikiensa kuin oppilaittensaakin, maailmaa lämmöllä, johon tuo jatkuvaa vahvistusta kääntymisen rukouksin Jumalan äidin puoleen. Nina Karpinin runojen surusävyisyys kirkastaa rinnalle nousevan suuren kiitollisuuden elettyä elämää ja Jumalaa kohtaan.

*Jumalansynnyttäjä,
edessäsi hiljentyneenä,
äitinä, äidin luona.*

*Näin olen tullut luoksesi
loppen väsyneenä
pyytäen Sinua kantamaan taakkani,
jonka alle taivun.*

*Katso, kaikki on edessäni:
suruni, iloni, rakkaimpani,
siinä ne ovat
ojennettuina käsissäni.*

*En tarvitse sanoja,
rakastava katseesi näkee kaiken.*

*Tuohuksen lämmin tuoksu
tunkeutuu sisimpääni.*

Tunnen voimieni kasvavan.

*Sinä nöyryyden opettaja,
opeta minulle nöyryyttä.*

-Nina Karpin-

Hyvän salattu olemus

Tuorein näistä neljästä runokirjasta on Eija Ipatin vuonna 2011 ilmestynyt Taivaallisen ruusun tuoksu. Opettajana ja Keniasa lähetystyöntekijänä toimineen Ipatin runot keskittyvät kristityn kilvoitukseen maailmassa, luostarissa, jumalanpalveluksissa ja kirkkovuoden kierrossa. Teoksen johdannossa igumenia Marina kirjoittaa Ipatin runojen oivalluksista, ajatuksista ja opetuksista kehottaen lukijaa miettimään, mitä niissä viisaasti sanotaan.

Hyvän salattu olemus

*Olit lähimmäisesi tukena,
ja mielesi on kevyt
kuin perhosen lento.*

*Kauneinta on
hyvän salattu olemus,
sellainen, mikä antaa
kunnian Jumalalle,
mikä ei jätä
kiitollisuuden velkaan,*

*sillä auttava käsi
voi vaimentaa yrittämisen halun
ja selviytymisen kunnian,
vapauden elää riippumattomana.*

*Ilman nöyryyttä
ei ole siunausta
antamiselle eikä saamiselle.*

-Eija Ipati-

Surakan, Nikkasen, Karpinin ja Ipatin runokirjat tarjoavat lukijalleen sanoissa elävää ortodoksiaa. Jumalan kauneus ja rakkaus välittyvät milloin suoraan runon sanoissa, milloin sanojen antamisissa vihjeissä jättäen lukijalle tulkinnan oikeuden ja vapauden.

Anne Hokkinen

Ville Löppönen on lisännyt ikonipohjien käyttöä töissään. Nyt työn alla – eräänlaisena ”välityönä” – ovat ikonit omille lapsille.

KATI PARPPEI

Ikonin ja maiseman välissä

Rukous maalauksessa on minulle välttämättömyys, sillä ilman sitä minä en maalaa. Maalaaminen kadottaa merkityksensä ilman rukouksen näköalaa.
–Ville Löppönen–

Savonlinnasta syntyisin oleva kuvataiteilija Ville Löppönen kertoo piirtäneensä aina.

- Pidempään kuin muistot kantavat.

Sarjakuvat johdattivat nuoren miehen länsimaisen taiteen äärelle. Taidekeskus Retretin näyttelyt tulivat tutuiksi. Taidelukion jälkeen Löppönen kävi ensin Limingan taidekoulun ja sitten Kuvataideakatemia.

Jo opintojensa aikana Ville Löppönen kertoo pitäneensä maalaamista rukouksellisenä toimintana.

- En ole koskaan pystynyt allekirjoittamaan postmodernia näkemystä, jossa taiteen ainoana tarkoituksena on kritisointi ja purkaminen.

Luterilaisuuteen kasvanut taiteilija ei

kuitenkaan löytänyt omasta kirkostaan sitä ohjausta, mitä työssään kaipasi.

- Jo varhain minulle alkoi valjeta luterilaisen teologian ohuus, mitä tulee kuvan ymmärtämiseen. Aloin tutkia kirkkoisien tekstejä, hän muistelee.

Katolisuus kiinnosti Löppöstä, mutta jäi etäiseksi. Katse alkoi kääntyä idemmäksi.

- Entiset opettajani ja nykyiset ystäväni Henry Wuorila-Stenberg ja Elina Merenmies opastivat minua ortodoksisen kirjallisuuden ja ajattelun pariin. Kasvu oli kuitenkin hidasta.

*Olin ilman kirkkoa
ja maalausta, joka oli toiminut jo jonkin-
laisena peilinä ja rukouksen tilana. Nyt
vaikutti kuin rukouksin olisi viety pois.*

Lopulta Löppösen suhde luterilaiseen kirkkoon ajautui kriisiin. Takana oli I killed my God -näyttelyyn kulminoitunut raskas maalausprosessi, ”henkilökohtainen synnintunnustus”. Löppönen löysi itsensä pimeästä. Tyhjiyden ja merkityksettömyyden tunne oli jotain ennen kokematon.

- Ymmärsin, ettei minulla ollut enää kirkkoa, josta hakea tukea. Luterilaisuus ja sen hajanainen teologia tarjosivat vain pieniä pelastusveneitä.

Lohtua pimeyteen toi edelleen varhaisen isien kirjoitusten lukeminen. Vuonna 2013 Ville Löppönen haki Itä-Suomen yliopistoon opiskelemaan ortodoksista teologiaa ja muutti perheineen Joensuuun. Ortodoksiseen kirkkoon hän liittyi saman vuoden lopussa.

Muutoksen myötä myös kuvalle löytyi vihdoin tarkoitus ja paikka.

- Kristologia avautuu kuvan kautta. Siinä, missä sanat loppuvat ja kielen rajat tulevat vastaan, filosofointi loppuu ja alkaa sisäinen näkeminen. Kuva pääsee kielen taakse, Löppönen pohtii.

Tällä hetkellä maalaus on siirtymistä pois maailmasta kohti Luomatonta valoa ja palaamista muutoksen kautta maailmaan.

Maalaaminen alkoi palata takaisin. Taiteilijan uusiksi kiintopisteiksi, uudeksi näkyksi, alkoivat muotoutua maisema ja ikoni.

- Maisema nousee läntisen taiteen läh-tökohdista. Se pyrkii esittämään kohteen-sa luonnonmukaisesti. Siinä se ei kuiten-kaan koskaan onnistu, vaan jää vaille merkitystä, kuvailee Löppönen.

- Maisemassa ei päästä muuhun kuin ihmisen oman eksistenssin havainnoimi-seen.

Maisemassa katse kohdistuu maailmaan. Ikonissa suunta on maailmasta pois. Se kuvaa kirkastunutta tuonpuoleista.

- Maisema ja ikoni ovat aluksi erillään. Ikoni kuitenkin valaisee maiseman, jolloin tarve sen maalaamiseen katoaa. Lopulta myös maisema katoaa. Jää vain ikoni.

Oman maalaamisensa Löppönen näkee tällä hetkellä liikkeenä maiseman ja ikonin

välillä.

- Maalaukseni lähestyy ikonia, joka ikään kuin alkaa kirkastua esille maalauk-sesta. Pelko ja näkeminen vuorottelevat.

Löppönen pohtii tämän vuoropuhelun ja sen myötä koko maalauksen loppuvan ikoniin.

- Ikonissa ei ole enää pimeyttä jäljellä, kun maalauksissani näkyy vain valon sätei-tä pimeässä.

Maalaukset kantavat siis mukanaan ristiriidan ihmisen ja pyhän välillä.

- En ole ainakaan vielä valmis luopu-maan tuosta ristiriidasta, vastaanotta-maan ikonia, hän miettii.

*Työhuone on munkinkammio,
askeesin harjoittamisen paikka.
Se on myös välitila, jossa katsellaan ulos
maailmaan ja sisään maalauksessa
ilmentyvään
todellisuuteen.*

Löppönen tähdentää, että ikoni tulee teh-dä askeesissa, pyyteettömässä tilassa.

- Muuten mukaan tulee taiteilijan sisäinen sekamelska. Se ei kuulu ikoniin.

Omassa työssään hän kuitenkin pyrkii askeesiin kuullakseen tuon sekamelskan. Maalaaminen on paitsi rukousta, myös sisäistä kamppailua ja paljastumista.

- Askeesi tarkoittaa minulle hiljaisuu-teen vetäytymistä. Joudun riisumaan pal-jon pois aloittaessani maalaamisen. Jos vaikkapa kuuntelisin musiikkia, sisäiset keskusteluni peittyisivät. Ne pitää tunnis-taa ja kuunnella, mistä ne tulevat.

Taiteilijaa voi Löppösen mukaan verra-ta houkkaan tai profeettaan. Tämäkin kantaa itsessään ilmestystä ja ristiriitaa.

- Kuten profeetat ja houkat, maalari tuo esille asioita, jotka eivät ole vielä näkyvis-sä. Se ei ole kiitollinen osa.

Taide ei kuitenkaan tuomitse, vaan ym-märtää. Löppönen kuvaa taidetta kanssa-kulkijaksi, jonka kanssa voi kasvaa.

- Hyvä taide syvenee katsoes-sa ja pyrkii syventämään katso-jan omaa kokemusta.

Löppönen tähdentää, ettei-vät hänen teoksensa miellytä kaikkia. Hän kuvailee käyttä-vänsä "oman sukupolvensa värejä".

- Tarkoitus ei ole tuoda tai-detta väkisin niille, jotka eivät sitä tarvitse. Tosin se, että työni herättävät ahdistusta katsojas-sa, ei sulje pois sitä mahdolli-suutta, että tämä saattaisi tarvi-ta niitä, hän hymyilee.

Kati Parppei

*Lainaukset ovat Ville
Löppösen kirjasta "Maalari
ikonin ja maiseman välissä"
(Mikkelin taidemuseo, 2015).*

Virgin Mary III, öljyväri työ kovalevyllä 2012.

Ghosts, 2013, öljyväri työ kankaalle.

Kirkkopäivät Lappeenrannassa - LÄHEMMÄKSI "IHMISTEN KIRKKOA"

Lappeenrannan ortodoksiset kirkkopäivät pidetään elokuun viimeisenä viikonloppuna. Aiheet kulkevat mukana esimerkiksi jumalanpalveluksissa, raamattupiireissä ja luennoilla. Kirkkopäivien teemana on "Ihmisten kirkko".

Viikonlopun ohjelma kootaan jumalanpalvelusten ympärille. Perjantai alkaa akatistospalveluksilla Imatralla ja Lappeenrannassa. Lisäksi viikonloppuun mahtuu ristisaattoja, panihida Lappeenrannan vanhalla hautausmaalla, vedenpyhitys kirkkopäivävieraiden yhdessä tuomista vesipisarista, ehto- ja aamupalveluksia sekä sunnuntaina juhlaliturgia.

Jumalanpalvelusten kuorojen osuus on suunniteltu toimimaan matalan kynnyksen ajatuksella. Seurakuntien kuorolaiset saavat kokoontua laulamaan palveluksissa kanttoreiden ympärille tuttuja säveliä.

Musiikkia kaiken ikäisille

Ohjelmassa on myös Ortodoksisen Kamarikuoron ja Ortodoksisen Kanttorikuoron konsertit. Lisäksi kesäteatterin lavalle nousevat Sari Kaasinen ja Kai Hyttinen yhdessä näyttelijä Kaija Pakarisen kanssa.

Nuorten Kulmakivikonsertissa lauantaina esiintyvät Jukka Poika ja Kaukolasi-partio. Lauantaina on myös pienemmille lapsille, perheille ja muuten vain yhdessä laulamisesta ilostuville "konsertti", jossa yleisö saa olla enimmäkseen äänessä.

Legoista ja langoista

Itse tekemistä pääsee kokeilemaan erilaisissa työpajoissa. Ikonipajasta voi saada kipinän vanhan perinteen jatkamiseen. Ikoninäyttely kertoo puolestaan mihin ahkeruus ja hiljalleen kehittynyt taito voivat parhaimmillaan johtaa. Jos langat pysyvät paremmin käsissä, kirkkopäivillä pääsee tekemään myös itselleen pienen käs'paikan. Luultavasti kaikkein suosituin työpaja kokoontuu kuitenkin legojen äärelle. Uutta luodaan palikka kerrallaan, eikä ikä ole este. Työpajat avaavat ovensa jo perjantaina klo 16. Ohjelma päivittyy kirkkopäivien nettisivuille pitkin kevättä ja kesää.

Perjantaina ja lauantaina opetellaan myös uusia Pyhiinvaeltajain lauluja. Kotiin viemisenä kirkkopäiviltä saattaa olla jotakin basaarin myyntikojusta löytynyttä,

muistoja ystävien kohtaamisesta tai vaikkapa mielessä hyrisevä uusi matkalaulu.

Monissa seurakunnissa neulotaan jo ahkerasti kohti kirkkopäiviä. Haaste neuloa moldovalaisille vanhukselle lämpimiä vilttejä on otettu hyvin vastaan. Annetuilla ohjeilla neulotut viltit kootaan esille kirkkopäiville ja parhaille on luvassa palkintoja. Tässäkin kohtaa vapaaehtoisuus, lähimmäisyys ja diakonia yhdistyvät silmukka kerrallaan.

Ilmoittaudu kirkkopäiville

Kirkkopäiville ilmoittautuminen on alkanut. Ilmoittautua voi joko suoraan kirkkopäivien nettisivun kautta osoitteessa www.ortodoksisetkirkkopivat.fi. Toisena vaihtoehtona on ottaa yhteyttä omaan seurakuntaan, ja kysellä mahdollisuutta ryhmäilmoittautumislistoille. Juhlien järjestelyjen onnistumisen kannalta ennakkoon ilmoittautuminen on tärkeää. Nuoret ilmoittautuvat omiin seurakuntiinsa, joista tiedot välitetään Ortodoksisten nuorten liittoon (ONL).

Nettisivuilla on tietoa erilaisista lippupaketeteista. Kirkkopäivien pienimmät, 0-4 vuotiaat, vieraat osallistuvat juhlille ilmaiseksi ja 5-12 vuotiaiden kirkkopäiväpassi maksaa 25 euroa. Pelkästään lauantapäiväksi kirkkopäiville matkaa suunnittelevien passi maksaa 30 euroa. Koko viikonlopun kirkkopäiväpassin hinta vaihtelee 45 eurosta 80 euroon sisällön mukaan.

Majoitus kannattaa varata ajoissa joko Lappeenrannan tai Imatran hotelleista. Hotelleihin on varattu kirkkopäiväkiintiöitä, joten varausta kysellessä kannattaa tunnustautua juhlavieraaksi. ♦

Minna Rasku

Lisätietoja:

www.ortodoksisetkirkkopivat.fi.

Siilikin matkaa kirkkopäiville.

IHMISTEN KIRKKO

Ortodoksiset kirkkopäivät
Lappeenrannassa 28.-30.8.2015

Linnoituksen vallinurmet vihertävät kevättä.

Pokrovan kirkko ja etualalla kahvila Majurskan piharakennuksia

Lappeenrannan satama.

KUVAT: MARTINUS MARKOFF

VIERASKIRJA

Alaston ylösnousemus

Italialainen renessanssitaiteilija Luca Signorelli maalasi Orvieton katedraaliin vuosina 1499 - 1504 freskosarjan, jossa hän kuvaa yksityiskohtaisen tarkasti, kuinka tunnetilat näkyvät ihmiskehon liikkeissä. Hänen seinämaalauksissaan viimeisen tuomion näyt saavat väkevän ilmaisuuden. Kuolleet nousevat haudoistaan luurankoina tai alastomina kuin vastasyntyneet. Vain joidenkin kupeita peittää vyötäisille kietaitu vaate.

Signorellin tapa kuvata alastonta ihmisruumista antoi vahvoja vaikutteita hänen kolme vuosikymmentä nuoremmalle maanmiehelleen Michelangelo Buonarrotille, kun tämä maalasi Vatikaanin Sixtuksen kappelin kuuluisaa freskoa, jossa Kristus jakaa oikeutta viimeisellä tuomiolla.

Taivaallisen tuomarin oikealla puolella kipuaivat armahdetut toisiaan autellen kohti taivaan iloa. Ylimmäksi ovat yltäneet ne, jotka horjuvat kaikkensa antaneina kantaen Kristuksen ristiä. Vasemmalla puolella vääntelehtivät tuomitut yhtenä röykyä paholaisten kiskoissa heitä kynsin hampain kohti kadotuksen kuilua.

Freskon signorellimaisen alastomat ihmishahmot herättivät pahennusta jo ennen työn valmistumista. Paavi Paavali III:n seremoniamestaria Biagio da Cesenaa viimeiselle tuomiolle käyvien alastomuus ärsytti niin, että hän kanteli asiasta paaville, jonka toimeksiannosta Michelangelo freskoaan maalasi.

Michelangelo ei pitänyt siitä, että hänen keskenräistä työtään arvosteltiin. Arvattavasti hänestä myös tuntui typerältä ajatus kuvata viimeiselle tuomiolle nousevat vainajat täysissä pukeissa. Kostoksi hän maalasi helvetin ruutiinaalle Biagio da Cesenan piirteet.

Kunnianarvoisa seremoniamestari sydämistyi niin, että hän vaati paavia kieltämään työn julkaisemisen sellaisenaan. Paavali III vastasi diplomaattisesti, että hänen valtansa ulottuu vain maan päälle ja taivaaseen, mutta helvetin asioihin hänellä ei ole oikeutta puuttua.

Torsti Lehtinen

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo Riisa avasi ovensa

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo RIISA avautui 24.4. yleisölle. Ruotsin ja koko Skandinavian metropoliitta Kleopas vihki kirkkomuseon uudistetut tilat ja perusnäyttely. Metropoliitta Kleopas toi avajaisiin Konstantinopolin ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen tervehdyksen, jossa Hänen Pyhyytensä korosti ortodoksisen kirkon asemaa osana Suomen valtion ja kansan historiaa.

Museo on toiminut Kuopiossa vuodesta 1957 alkaen. Vuodesta 2009 kirkkomuseo on ollut suljettuna keskustalon remontin vuoksi. RIISAn näyttelytiloissa peruskorjaus alkoi heinäkuussa 2013 ja vuotta myöhemmin aloitettiin perusnäyttelyn toteuttaminen. Entinen perusnäyttely oli vuodelta 1969.

Perusnäyttelyn teemakokonaisuudet ovat: alkukirkko, Suomen ortodoksisen kirkon historia, luostarilaitos ja kilvoittelu, alttari ja ikonostaasi, karjalainen rukoushuone, jälleenrakennusaika, Valamon muinaismuistokokoelma, ikonitaide, sakramentit, kirkkovuoden kulku ja kuolemasta ylösnousemukseen. Perusnäyttelyn teknisissä ratkaisuissa on haettu yleisöys-

tävällisyyden lisäksi muunneltavuutta. Tarkoituksena on ollut luoda jatkuvasti uudistuva, moniulotteinen perusnäyttely.

Yksitoista erilaista salia, yksitoista erilaista tunnelmatilaa ja yksitoista erilaista väriä viestittävät näyttelyssä ortodoksisen kulttuurin rikkaudesta ja kirkkovuoden kulusta. Esineet on sijoitettu asiayhteyksiinsä. Tavoitteena on niihin liittyvän historian, maantieteen, käsityöperinteen tai kuvataiteen kautta luoda kosketuspintaa katsojalle ja mahdollisuutta peilata itseään suhteessa ortodoksisuuteen.

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä ortodoksiseen kulttuuriperintöön keskittynyt erikoismuseo, jota hallinnoi Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiö.

Kirkkomuseon tehtävänä on tallentaa, säilyttää, tutkia ja pitää näytteillä Suomen ortodoksisen kirkon historiaan liittyvää kulttuuriperintöä sekä hyödyntää sitä kasvatus- ja opetustarkoituksiin. Museo jatkaa myös Valamon luostariin 1911 perustetun Muinaismuistokokoelman toimintaa. ♦

Pääsalissa on esillä kolme erilaista pyhäkkö-interiööriä.

Uudistetussa perusnäyttelyssä on esillä entistä laajempi kokoelma ikoneita.

KUVAT: PENTTI POTKONEN

Ruotsin ja koko Skandinavian metropoliitta Kleopas vihki kirkkomuseon käyttöön.

ATHOS- SÄÄTIÖN SEINÄMAALAUUS ENSIMMÄISESSÄ ETAPISSAAN

Athos- säätiön seinämaalausprojekti pyhälle Basileios Suurelle omistettavassa kirkossa on edennyt ensimmäiseen etappiinsa. Itäseinän maalattu seinäpinta-ala on 20 m². Aikaa työhön kului lähes puolitoista vuotta.

Seinämaalaukset ovat artemomi ja ikonimaalari Päivi Loikalan käsialaa. Päivi Loikalan ohjaajana seinämaalauksessa on maailmankuulu kreikkalainen ikonimaalari Konstantinos Ksenopoulos.

Kesäkuussa työn alle otetaan pohjoisseinä. Seinälle tulee maalauksia kolmeen tasoon: Alimpaan kuvataan Basileios Suuren pyhäksi julistettuja perheenjäseniä, ystäviä ja muita aikalaisia ja keskimmäiseen

apostoleita. Ylimmäiseen tulee kohtauksia Kristuksen maanpäällisen elämän viime vaiheista.

Pyhän Basileioksen kirkon seinämaalaukset ovat päivittäin kävijöiden tutustuttavissa.

Seinämaalaukset valmistuvat lopullisesti vasta noin kolmen vuoden kuluttua. Kirkko on tarkoitus maalata kattoa myöten. Pyhän Basileioksen kirkosta tulee Pohjolan olosuhteissa harvinaislaatuinen, sillä sinne aiotaan tehdä myös mosaiikkilattia, jollaisia maamme pyhäköissä ei toistaiseksi ole. Lisäksi Athos-Säätiön puutyöntaijat ovat veistämässä kirkkoon kirkkotuoleja, joiden malli on saatu Kreikan luostareista. ♦

Kirkkomme maailmalla

Kreikan kriisi

Kreikan kriisiä on käsitelty sanomalehdissä, radio- ja televisio-ohjelmissa. Paitsi lehtien palstoilla, Kreikan kriisi oli puheenaiheena huhtikuussa myös Suomen eduskuntavaaleissa. Keskustelu Kreikan kriisistä on keskustelua rahasta, rahan käyttäjistä ja rahan maksajista.

Olen seurannut Kreikan kriisiä viiden vuoden ajan läheltä ja kaukaa. Tämä aika on ollut monille kreikkalaisperheille piinaavinta aikaa heidän elämässään. Monet ovat menettäneet työnsä ja kotinsa. Monet ovat menettäneet luomansa elämän. Epätoivo, suuttumus, ahdistus - näillä sanoilla voisin kuvata Kreikassa valitsevaa humanitääristä kriisiä. Humanitäärinen kriisi voi johtaa sosiaaliseen kaaokseen. Tämä on monille kirkon paimenille todellinen pelko.

Kuitenkin, kuten kaikki kriisit, tälläkin on ollut myös hyvät vaikutuksensa. Kreikassa on olemassa vahva ortodoksinen kirkko, joka huolehtii ihmisistä, riippumatta kirkkokunnasta, uskontokunnasta, kansakunnasta. Kreikan ortodoksinen kirkko on läsnä hoitamassa ihmistä. Kreikan ortodoksisen kirkon vahvuus on diakoniatyö kansan parissa. Myös nykyinen vasemmistohallitus tunnustaa tämän.

Kreikkalaiset tietävät hyvin, että kun hätä tulee, ensimmäinen paikka johon he voivat mennä ja pyytää apua, on lähin seurakunta.

Monet seurakunnat ovat usealle kreikkalaiselle se paikka josta he saavat päivän ruoka-annoksensa. Kun vieraillee hiippakuntien ja monien järjestö-

jen nettisivuilla, siellä törmää seuraaviin sanoihin: ”sosiaalinen ruoka-kauppa”, ”sosiaalinen vaatekauppa”, ”sosiaalinen apteekki”, ”sosiaalinen terveysasema”.

Sosiaalinen ruoka-kauppa tarjoaa vähävaraisille ruokatarvikkeet ilmaiseksi. Ruokatarvikkeet jaetaan ruokakunnan jäsenten määrän mukaan. Sosiaalinen terveysasema tarjoaa terveydenhuoltopalveluja niille, joilla ei ole vakuutusta ja mahdollisuutta päästä lääkäriin.

Kirkon toiminnan salaisuus löytyy ihmisistä. Kirkko palvelee ihmistä mutta apu tulee myös ihmisiltä. Ihmisten kolehti menee diakoniatyölle. Satoja vapaaehtoisia ruoanlaittajia, lääkäreitä, apteekkareita, avustajia on mukana kirkon diakoniatyössä. Kreikan kriisin hoidon salaisuus on yhteisöllisyys. ”Yhdessä voimme voittaa” –on iskulause, joka löytyy monen ruokakaupan nurkasta. Se nurkka kutsuu ihmisiä jättämään sinne oman lahjoituksensa.

Kysyin yhdeltä papilta, isä Hristos Mitsiosilta, joka ylläpitää järjestöä ”Rakkauden ja uhrautumisen yhteisö”, komentoimaan kirkon roolia ja Kreikan kriisiä. Isä Hristos vastasi seuraavasti: ”Kirkon tehtävä on tarjota tuhansia ruoka-annoksia joka päivä vähävaraisille. Kirkko tarjoaa sosiaalisen terveysaseman palveluja, antaa vaatteita, antaa leluja koko Kreikan alueella.”

Suomessa voimme puhua Kreikan kriisistä myös diakoniatyön kautta. Voimme nähdä ja koskettaa työtä, jota kirkko tekee kriisistä kärsivien hyväksi.

*Kirkkoherra
Ioannis Lampropoulos*

media

YLE Radio 1

13.6. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

Toiminnanjohtaja Riina Nguyen, Helsinki

14.6. Liturgia klo 11

Pyhien apostolien vertaisen Vladimir Kiovalaisen ja Magdalan Marian kirkko, Hanko

16.6. Iltahartaus, klo 18.50

Nunna Kristoduli, Heinävesi

11.7. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

Pastori Mikko Sidoroff

19.7. Liturgia klo 11

Pyhän profeetta Elian kirkko, Iisalmi

21.7. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.50

Rovasti Sergius Colliander, Heinävesi

9.8. Liturgia klo 11

Pyhän Kolminaisuuden kirkko, Lahti

23.8. Liturgia klo 11

Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko, Espoo

20.9. Liturgia klo 11

Pyhän Johannes Teologin ja Karjalan valistajien kirkko, Joensuu

Yle TV 1

Su 20.9. klo 10, Liturgia

Pyhän Nikolaoksen kirkko, Vaasa

Radio Vega

3.8. Aftonandakt, kl. 19.15

Fader Jonas Bergenstad

13.8. Andrum, kl. 6.54 och 8.54

Kyrkoherde Markku Salminen.

Palvelukset kuunneltavissa myös Yleisradion internetsivuilla.

IKONI PUHUU - tietoa ikonien kielestä ja tehtävästä

Marianna Flinckenberg-Gluschkoff
Suomen ortodoksisen kirkkomuseon ystävät ry/
Maahenki Oy

”Kiinnostus ikoneihin on viime vuosisadan jälkipuoliskolta alkaen kasvanut Suomessa niin, että tänä päivänä ikonien kunnioittaminen ei enää herätä toisuskaisissa kummeksuntaa.”

Näin toteaa alkusanoissaan Marianna Flinckenberg-Gluschkoff kirjassaan *Ikoni puhuu*. Toteamus on täyttä totta, ei herätä kummeksuntaa, mutta kysymyksiä kyllä. Ikoneihin liittyvät symbolit, merkit ja merkitykset ovat varmasti vieraita toisuskaisille, mutta eivät myöskään itsestään selvyyksiä meille ortodokseille. Näihin kiinnostaviin ja mieltä askarruttaviin kysymyksiin tämä kirja antaa vastauksia. Mikä ikoni on? Mistä kaikki alkoi? Mitä ikonin tulee pitää sisällään ollakseen ortodoksisen jumalanpalveluselämän erottamaton osa? Mitä ikonissa on luvallista kuvata, miten ja miksi? Kysymyksiin annetaan selkeitä ja helposti ymmärrettäviä vastauksia.

Kirja ei sisällä vuosilukuja ym. aikamääreitä liikaa, vain sen mikä on oleellista. Samoin on teologisten määritteiden kanssa. Kirja antaa valmiuksia katsoa ja lukea ikonia, ymmärtää oudoita vaikuttavia esitystapoja. Käsitellyksi tulevat ikonien geometria, kaksiuoloitteisuus, käänteinen perspektiivi, valo, aikajärjestys, arvoperspektiivi sekä värien symboliikka. Ikoneissa kuvatujen henkilöiden tunnusmerkit lisäävät tietoisuuttamme siitä,

että katselemme jotain aivan muuta kuin tavanomaista taulua. Tämän jälkeen siirrytään tarkastelemaan ikoneita kuva kualta, yksityiskohtaisesti. Kirjaan on valittu tuttujen vanhojen ikonien rinnalle myös samanaikaisia uusia, meidän aikamme maalattuja ikoneita. Näin nousee esille se miten ikonien esitystapa elää ajassa ja säilyttää silti yhteyden ja tunnistettavuuden alkukuvaan. Viittaukset raamatun teksteihin ja perimätietona eläneet ikoneihin liittyvät tarinat lisäävät vain mielenkiintoa ja kenties intoa tutustua aiheeseen syvemmin.

Kautta aikain ihmeitä tekevät ikonit ovat herättäneet uteliaisuutta ja myös kummeksuntaa. Miten jokin kuva voi tehdä ihmeitä, mitä se tarkoittaa, miten asiaan pitää suhtautua? Kirja kertoo sanoin ja kuvin myös näistä ikoneista, alkaen jo siitä, että ensimmäinen ikoni, Kristuksen itsensä antama, oli ihmeitä tekevä. Tutuiksi tulevat tunnetuimmat ihmeitä tekevät ikonit niin Suomessa kuin ulkomailla ja lisäksi paikat missä niitä on nähtävillä. Ihmeparannuksen kiitokseksi tuodut ns. votiivilahjat ovat myös monelle vieras asia, mutta sekin tulee kirjan myötä käsitellyksi.

Kirja kertoo lyhyesti myös ikoninmaalauksesta ja sen voimakkaasta kasvusta Suomessa. Ikonimaalaus on säänneltyä ja kirkon opetukseen sidottua taidetta. Tähän jokaisen ikonimaalarin tulee sopeutua. Ikonimaalaus voi toimia väylänä kirkon yhteyteen, suotakoon se kaikille.

Kirja on napakka paketti ikonista, kaunis, selkeä ja helppotajuinen. Suosittelen!

Marjaana Laatikainen

BYSANTIN KUVA POHJOLASSA

Päätoimittaja Marja Usvasalo
Suomen Bysanttikomitea ry. 2014, 188 sivua

Parikymmentä vuotta toiminut Suomen Bysanttikomitea ry. on julkaissut viidennen kirjan, jonka aiheena ovat ikonit ja niiden vaikutus pohjoisessa. Marja Usvasalon, Päivi Salmesvuoren ja Anja Törmän toimittamassa kirjassa on kahdeksan artikkelia, jotka

esittelevät yhtäältä ikonien aiheena olevia Pohjolassa ja Pohjolaan vaikuttaneiden pyhien miesten ja naisten historiaa ja toisaalta suomalaista ikonimaalausta sekä pohjoismaisia ikonikokoelmia.

Teuvo Laitila kertoo artikkelissaan Jumalaiset ihmeet ja maallinen pyhyys, kuinka kirkko pyrki suitsimaan paikallisesti pyhinä kunnioitettujen ihmisten kulttia ja miten käsitys pyhistä muuttui 1600-luvulla. Mielenkiintoiseksi esimerkiksi 1600-luvun pyhistä Laitila nosta Julianija Muromlaisen, joka poikkeuksellisesti oli perheellinen nainen. Matti Haltia puolestaan kertoo artikkelissaan Herman Alaskalainen – Valamon munkki, Alaskan apostoli ja Amerikan suojeluspyhä uuden mantereen ensimmäisen pyhän elämänvaiheista ja Alaskan historiallisesta tilanteesta 1700–1800-luvuilla. Elina Kahla tarkastelee artikkelissaan Venäjän uudet pyhät naiset – Ortodoksista kulttuuria ja muistin

politiikkaa viime vuosikymmenien aikana Venäjän ortodoksisen kirkon kanonisoimien uuspyhien, erityisesti naisten, merkitystä identiteetin rakentajana ja eri sosiaaliryhmiä edustavina samaistumiskohteina.

Maritta Pitkäsen artikkeli Olof Aschberg ja hänen ikonikoelmansa Tukholmassa kertoo Tukholman Nationalmuseumille lahjoitetusta ikonikokoelmasta ja sen kerääjästä. Aschberg työskenteli liiketoimiensa vuoksi Moskovassa ja osallistui Neuvostoliiton pankkilaitoksen luomiseen. Tämä edesauttoi häntä yli 200 ikonin kokoelman keräämisessä ja sen viemisessä Ruotsiin. Pitkänen kertoo artikkelissaan Aschbergin elämänvaiheista ja pohtii, oliko lahjoituksen tarkoituksena saada sen tekijälle yhteisöllistä arvostusta.

Katariina Husson artikkeli Suomalaisten museoiden ikonikoelmia esittelee museoittemme pyhäinkuvia. Kirjoittaja toteaa suomalaisten ikonikokoelmien syntyhistorian myötäilevän 1900-luvulla tapahtunutta ikonien omaksumista taidehistorian kaanoniin ja peilaavan myös kirkon historiaa Suomessa.

Kirja on hajanainen, mutta mielenkiintoinen koste eritasoisia artikkeleja. Kirjaa voi suositella erityisesti ikoneista kiinnostuneille.

Piispa Arseni

Христианское понимание красоты

Человеку по своей внутренней природе свойственно ценить прекрасное. Он онтологически стремится к красоте, постоянно находясь в ее поиске. В самом начале библейского повествования о творении мира, мы видим, что в основе акта Творения лежит Божественная Красота и человек, как Его вершина, изначально был Ей причастен.

Изгнание первых людей из рая явилось для всего человечества потерей этой внутренней красоты и гармонии. Некогда выйдя из Эдемского сада, символизирующего собой чистое состояние всего мира до грехопадения, люди всей своей внутренней природой стремятся к возвращению в Небесный Иерусалим.

Красота всегда включает в себя такие понятия как гармония, чистота и совершенство, но для христианского мировоззрения очень важно, чтобы в этот ряд было включено и добро, высшим проявлением которого является любовь. В христианстве нет разделения между этикой и эстетикой – прекрасно лишь то, что чисто и свято.

Источником всего прекрасного и совершенного в мире является Бог как его Творец, поэтому существует только одна истинная Красота – это Сам Бог, а красота земная – это только Его образ, который в той или иной степени отражает свой Божественный Первоисточник.

Все существующее в мире призвано нести в себе этот Образ Божий, поэтому само слово «безобразный» является для нас синонимом слова «некрасивый». Поэтому то, что не несет в себе Божественного Образа, не являет себя «иконой», отражающей собой Небесный Первообраз, не может называть-

ся красивым. И это в первую очередь относится к человеку, который сотворен по «образу и подобию» Божию.

Православная традиция рассматривает красоту тварного мира как одно из доказательств бытия Божия. Об этом естественном откровении говорит апостол Павел в своем послании к Римлянам: «Ибо невидимое Его, вечная сила Его и Божество, от создания мира через рассматривание творений видимы» (Рим.1,20). Очень часто познание Бога для человека начинается с видения красоты Его творения: «Слаблю Тебя, потому что я дивно устроен. Дивны дела Твои, и душа моя вполне осознает это», – воспевают псалмопевец Давид (Пс. 138,14).

Истинная внутренняя красота – это духовное понятие, которое не зависит от внешних критериев тварного мира, потому что по своей природе она принадлежит иному, нетварному миру. Напротив, красота внешняя – изменчива, так как имеет под собой зыбкий фундамент, основанный лишь на модных тенденциях своего времени, которые принимают во внимание только то, что на данный момент считается, по мнению большинства, красивым.

О важности превосходства внутренней красоты над внешними ее, сиюминутными проявлениями говорит святой первоверховный апостол Петр, обращаясь в своем послании к первым христианам: «Да будет украшением вашим

не внешнее плетение волос, не золотые уборы или нарядность в одежде, но сокровенный сердца человек в нетленной красоте кроткого и молчаливого духа, что драгоценно перед Богом» (1 Петр. 3,3-4).

Духовным основанием христианской эстетики и этики, является то неразрывное единство, в котором красота и добро, тварное и духовное, форма и смысл неразсторжимы по своей сути. Христианское церковное искусство во всем его многообразии стремится воспеть здесь на земле Нетварную Божию Красоту и Славу. В свою очередь, это требует от христианина внутреннего подвига веры и неустанного стремления к духовной чистоте своего сердца, благодаря которой, по слову одной из Заповедей блаженств, человек может лично «узреть Бога» (Мф. 5,8) и через этот опыт Богообщения сделаться истинным причастником Его Божественной Красоты.

протоиерей Константин Стрекачев

Kiitos

KP arkkipiispa Leolle, kirkkoherra Timo Honkaselälle
ja seurakunnalle saamastani
Pyhän Karitsan Ritarikunnan merkistä.

Lea Huovinen

Muistamisista 7.2. kiittäen

Jyrki Moilanen

Sofian Yhteisökodin asunnot myynnissä

Senioritalon merelliset asunnot nyt myynnissä Suomen Ortodoksisen Kulttuurikeskus Sofian yhteydessä.

Useimmista asunnoista on upea merinäköala ja osa on esteettömiä. Paljon yhteisiä tiloja ja Kulttuurikeskuksen tarjoamia palveluja mm. ortodoksikappeli. Täällä asut luonnon keskellä ja meren äärellä, mutta silti lähellä Helsingin palveluja. Olet omassa rauhassasi, mutta et yksin. Ekumeeninen, ei ikärajaa.

Kallvikinniementie 35, Helsinki

1h, avokeittiö, kph – 3h, k, kph
34 m²-85 m² | ET E2007
Vh 270.000 – 685.000 €

Lisätiedot ja esittelyt:

Eeva Kemmo 050 68922,
eeva.kemmo@luxusm2.fi

AAMUN KOITTO

Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden
(viisi numeroa vuodessa)

Tilaushinnat 1.1.2014 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Tunnus 5005390
70103 Vastaus-
lähetyt

AAMUN
KOITTO

Vastanottaja
maksaa posti-
maksun (vain
tilaukset)

Sydämelliset kiitoksemme

KP arkkipiispa Leolle ja Nurmeksen seurakunnalle
myöntämästänne rovastin arvosta
ja kultaristin kanto-oikeudesta.

isä Sulo Naakka isä Andrei Verikov

Surussa kanssanne...

Lämminbenkistä ja asiantuntevaa
käytännön apua kaikissa
hautajaisasioihin
liittyvissä järjestelyissä.

Joensuun Hautaustoimisto

Leo Vatanen

Yläsatamakatu 10, Joensuu
puh. (013) 223 633 • päivystys 0400 271 956
Palvelemme ark. 9-17, la 7-12
leo.vatanen@elisanet.fi • www.leovatanen.fi

Pyhä Trifon

kutsuu pyhiinvaellukselle
to-ma 20.-24.8.

Neidenissä merkkipaalu:
pyhän Georgioksen kappeli 450 vuotta!

Norjan Neidenissä on vuosisatoja ollut kolttien pyhäkkö ja kalmisto. Alueella on tänäkin päivänä suuri hengellinen merkitys pohjoisen ortodokseille. Pyhän Trifonin kerrotaan perustaneen kappelin vuonna 1565.

Neiden on pohjoisin kohde matkallamme, mutta siihen kuuluu tapahtumia myös Nellimissä ja Sevettijärvellä.

Nouse linja-autoon Joensuussa, Kuopiossa, Iisalmessa, Oulussa, Kemissä tai Rovaniemellä! Hinta Joensuusta tai Kuopiosta on 390 euroa, Iisalmesta 375 euroa ja Oulusta 360 euroa. Hintaan sisältyy bussikuljetus, majoitukset ja ohjelman mukaiset ateriat.

Kysy – vielä voi olla tilaa!

Ilmoittautumiset 18.6. mennessä s-postilla pshv@ort.fi tai
puhelimitse 0206100491.

PYHIEN SERGEIN JA HERMANIN VELJESKUNTA

www.pshv.fi

EHDOKKAIKEN ASETTAMINEN SEURAKUNNANVALTUUSTON VAALIIN 2015

Me allekirjoittaneet ----- ortodoksisen seurakunnan jäsenet ehdotamme vuoden 2015 seurakunnanvaltuuston jäsenten vaalia varten ehdokkaiksi seuraavia tuntemiamme henkilöitä:

Ehdokkaan nimi

Syntymäaika

Kotikunta

Päivämäärä: ____ / ____ 2015

Ehdottajien omakätiset allekirjoitukset:

Palautettava kirkkoherranvirastoon aukioloaikana viimeistään torstaina 17.9.2015.
Ortodoksisen kirkon Kirkkojärjestys (174/2007) 82 §.

Ehdokkaiden suostumus:

Täten ilmoitan suostuvani ehdokkaaksi ortodoksisen seurakunnanvaltuuston vaalissa valittaessa seurakunnan valtuuston jäseniä toimikaudelle 2016-2019.

Päiväys ja ehdokkaan allekirjoitus

Sydämellinen kiitos

Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunnalle ja Kuopion ikonimaalauspiirille saamistamme huomionosoituksista.

Hopeinen ansiomerkki

Tuulikki Likitalo, Heikki Ruotsalainen, Anna-Liisa Vainiomäki

Kannustuskirja

Rauni Väinämö, Kirsi Lehto

*Aamun Koiton
seuraava
numero ilmestyy
15.9.2015
ja sen teemana
on
"Kärsimyksen
ongelma".*

Kulttuuritapahtumien kesä!
Paljon konsertteja,
näyttelyitä, runoiltoja...

Valamon kesä kutsuu

Oppimisen iloa

- Gyrokinesis 28.-30.6.
- Järjen ja tunteen filosofia 5.-12.7.
- Luovuudesta voimaa ja elämäniloa 21.-23.8.
- Hopeatyön peruskurssi 23.-28.8.
- Sadut ja musiikki 4.-6.9.
- Monologi itsetutkiskelun välineenä 11.-13.9.

Lisää kursseja: www.valamo.fi/opisto

Kesäpäivä Valamossa 20 €/hlö

Paketti sisältää sisäänkäsyn näyttelyihin, opastuskierroksen sekä lounaan noutopöydästä. Myynissä 1.6.-31.8.2015.

www.valamo.fi/tapahtumakalenteri

Lämpimästi tervetuloa! puh. 017 570 1810,
myyntipalvelu@valamo.fi, www.valamo.fi

Pyhän hengen kielet

Ajattele ihmistä joka soittaa harppua, näppäillen kieliä ja saaden aikaan erilaisia ääniä yhdellä sormella. Tai ajattele ihmistä joka puhalttaa soittimeen; hän soittaa yhdellä suulla ja yhdellä puhalluksella monia sointuja ja taidollaan pitää erilaiset äänet järjestyksessä. Muusikko hallinnoi ilma-aukkoja hengityksellään ja näppärillä sormillaan, avaten ja sulkien niitä, ja näin soinnikas ilma kulkee eri suuntiin soittimen onteloissa, ja instrumentista tulee elävä ja tuottaa katkeamattoman sävelmän.

Näin Jumala toimii. Hän on muusikko, joka hallinnoi universaalisti soivaa harmoniaa, jonka hän saa soimaan aineel-

lisen maailman kautta. Jumala on kaiken spontaanin ja tarkoituksellisen luomisen Luoja. Tässä luomakunnassa hän on Alku ja Loppu. Hän tekee sen mikä on hyvää ja ylläpitää sitä samalla vastavuoroisella rakkaudella joka vallitsee Isän ja Pojan välillä. Ilman Jumalaa ei ole tehty mitään. Hän uudistaa kaiken Sanansa ohjauksella, Poikansa, joka on noussut ristiltään ylös nousten aina kerubeitakin korkeammalle ja istunut Isän oikealle puolelle ja sieltä vuodattanut seuraajilleen taivaallisen Pyhän Hengen lahjan.

Ja Pyhä Henki, Jumala Jumalasta, on toki kaikkialla, mutta tuolloin helluntaina hänet nähtiin kiittävän nuorten apostolien

kokoukseen. Siellä Jerusalemissa Henki asettui heidän päälleen tulisena kielenä, ja samalla henkäyksellä puhui kaikille eri tavoin ja kuitenkin samanaikaisesti. Näin kieliä näppäilevän muusikon tapaan Henki ilmoitti saman viestin eri kielillä. Kun valittujen vastaanottajien sydämet näin juopuivat Jumalasta, päästivät he ilmoille pidettyväisistä kurkuistaan vastavuoroisesti siunatun ylistyslaulun. Kuka säälisi minua ja antaisi minunkin juoda tuosta lähteestä, josta päihtyminen tuo raitistumisen?

*Paulinus, Nolan piispa (n. 354-431)
Mukaillen suomentanut runosta 27
Ari Koponen*